T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
(HALK EĞİTİMİ PROGRAMI)

ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETİŞKİN EĞİTİMİ AÇISINDAN YETERLİK DÜZEYLERİ

122276

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Deniz YAYLA

122276

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Ankara
Mayıs, 2002

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
(HALK EĞİTİMİ PROGRAMI)

ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETİŞKİN EĞİTİMİ AÇISINDAN YETERLİK DÜZEYLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Deniz YAYLA

Danışman: Doç.Dr. Rıfat MİSER

Ankara
Mayıs, 2002

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Halk Eğitimi Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan.....Prof.Dr.Serap AYHAN.....

ÜYE.....Doç.Dr.Nejla TURAL.....

ÜYE..... Doç.Dr.Rıfat MİSER.....

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

..../..../2002

Prof. Dr. Meral UYSAL

Enstitü müdürü

ÖNSÖZ

Yapılan bu araştırma, Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi açısından yeterlik düzeylerini ortaya koymaktadır.

Araştırmada, ülkemizde yetişkin eğitimcilerin ve yetişkin eğitimi hizmetlerinin etkinleşmesine katkı sağlayabilmek için, Halk Eğitimi Merkezlerinde yetişkinlerin eğitimi için çaba gösteren ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitimi alanındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan gelişme ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde büyük katkısı olan EARGED Başkanlığı'na, Araştırma Şubesi Çalışanlarına,

Araştırmaya akademik danışmanlık ve rehberlik anlamında "tam destek' sağlayan Prof. Dr. Serap AYHAN ve Doç. Dr. Rıfat MİSER"e

Veri toplama araçlarının geliştirilmesi, örneklemin oluşturulması ve verilerin analizi aşamalarındaki katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK"e

Sayfa düzenlemesindeki katkılarından dolayı Ferhat EROL'a, grafiklerin düzenlenmesindeki katkılarından dolayı Ömer SAYGIN'a, ve veri girişindeki katkılarından dolayı Murat DENİZ'e

Ve manevi desteğini hiç esirgemeyen eşim Sema ve oğlum Ali Baran'a teşekkür ederim.

ÖZET

ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETİŞKİN EĞİTİMİ AÇISINDAN YETERLİK DÜZEYLERİ

YAYLA, Deniz
Yüksek Lisans Halk Eğitimi Bölümü
Tez Danışmanı: Doç.Dr. Rıfat MİSER
Mayıs 2002, 81 sayfa

Bu araştırmada, Halk Eğitimi Merkezlerinde etkili ve verimli yetişkin eğitimi hizmetlerinin gerçekleşebilmesi için, bu kurumlarda görev yapan ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitimciliği görev ve sorumluluğunu alabilecek yeterliklere ne derece sahip olduklarını ve gelişme ihtiyaçlarını, Halk Eğitimi Merkezi müdürleri ve rehber öğretmenlerin değerlendirmelerinin yanı sıra kendi değerlendirmelerine dayanarak belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın genel evrenini, 1999-2000 öğretim yılında M.E.B Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapmakta olan müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticiler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, 82 ilde 126 halk eğitimi merkezi müdürü, 85 rehber öğretmen ve 1254 ücretli usta öğretici olmak üzere toplam 1465 kişiden oluşmuştur.

Araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket Formları,. Malcolm Knowles"un sınırlama olmaksızın kulanım izni verdiği, "yetişkin eğitimcisi/yetiştirici rolü için öz tanılama ve değerlendirme" ölçeğinden yararlanılarak geliştirilmiştir. Anket formları, araştırmaya destek veren Millî Eğitim Bakanlığı EARGED Araştırma Şubesi yardımıyla resmi olarak posta yolu ile alana gönderilmiş ve anketlerin tamamına yakınının dönüşü sağlanmıştır.

Verilerin analizi, yüzde (%), frekans (f), aritmetik ortalama (x), standart sapma (ss), analizlerinin yanı sıra, One- Way Anova (Tek yönlü varyans analizi) ve .evren ortalamalarının arasında ortaya çıkan anlamlı farkın hangi yönde olduğunu anlamak için ise çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi tekniği kullanılmıştır.

Analizler sonucunda, rehber öğretmen ve müdürlerin, ücretli usta öğreticileri yetersiz görmedikleri fakat, ücretli usta öğreticilerin kendilerini gördükleri kadar yeterli görmedikleri ortaya çıkmıştır.

Ücretli usta öğreticilerin, geleneksel öğretim anlayışı nedeni ile öz-yönelimli öğrenmeyi önemsemedikleri, okul eğitiminde olduğu gibi, öğretmen merkezli, kurallara dayanan bir disiplin anlayışına sahip oldukları ve yöntem ve teknikler açısından yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ücretli usta öğreticilerin tüm konularda yeterliliklerini geliştirmeye yönelik eğitim ihtiyacı hissettikleri ortaya çıkmıştır.

ABSTRACT

The purpose of the study is to determine how much do the part time teachers that are working at adult education centers have the qualifications that are needed for an effective and efficient adult education and their needs for better adult education. For this purpose opinion of administrators, guidance teachers and part time teachers who are working at adult education centers was taken.

The population of the study is formed by all administrators, guidance teachers and part time teachers who are working at adult education centers of Ministry of National Education (MONE) in 1999-2000 academic year. Sample of the study is formed by 85 guidance teachers, 1254 part-time teachers 126 Adult Education Center's administrators from 82 provinces in Turkey.

Data are collected by questionnaires developed from the self diagnosis and self evaluation scale for adult trainers developed by Malcolm Knowle who gave limitless permission to be used. Questionnaires were posted and collected back by Research Department of Educational Research and Develoment Directorate of mone.

In the analysis of data beside percentage, frequency, mean, standart deviation, one-way analysis of variances (ANOVA) was used. In order to determine the direction of differences among the mean Scheffe Test was used.

Results of analysis has shown that, part time teachers are forund themselves adequate about adult education. In the same waş gidance teachers and administrators also found them adequate bu not as much as part time teachers found themselves.

Part-time teachers do not consider importance of self-learning because they do not have adequate information about contemporary teaching methods. For that reason, they use traditional teaching methods mostly teacher-centered method rather than self-learning.

Another important result of the study is that, part-time teachers need in-servise training about all

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET IV

ABSTRACT V

İÇİNDEKİLER VI

TABLOLAR LİSTESİ IX

ŞEKİLLER LİSTESİ xi

BÖLÜM I

GİRİŞ 1

Problem 1

Yetişkin Eğitimine Olan İhtiyacın Artmasının Nedenleri 1

Örgün Eğitimle İlgili Nedenler 1

Ekonomik ve Teknolojik Gelişmeyle İlgili Nedenler 2

Toplumsal Nedenler 2

Amaç 9

Önem 10

Kapsam ve Sınırlılıklar 10

Tanımlar 11

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE 12

Yetişkinlerin Gelişim Özellikleri 12

Fiziksel Gelişim Özellikleri 12

Psikolojik Gelişim Özellikleri 13

Toplumsal Gelişim Özellikleri 13

Yetişkinlerin Öğrenme Güdüleri 14

Yetişkinlerde Öğrenme 15

Yetişkinlerin Öğrenmeye İlişkin Özellikleri 16

Sayfa

Öğrenme Atmosferi 17
Gereksinimlerin Tanılanması 18
Plânlama Süreci 18
Öğrenme Yaşantılarını Yürütme 19
Öğrenmenin Değerlendirilmesi 19
Yetişkinlerle Çalışan Öğretici Yeterlikleri 19
Kavramsal ve Kuramsal Açıdan 22
Öğrenme Yaşantılarını Plânlama ve Uygulama Açısından 22
Öğrenenlerin Kendilerini Yönetmelerine Yardımcı Olabilme Açısından 23
Yöntem, Teknik ve Materyallerin Seçimi Açısından 23

BÖLÜM III

YÖNTEM 24
Araştırmanın Modeli 24
Evren 24
Örneklem 25
Verilerin Toplanması 26
Anket Formlarının Geliştirilmesi 26
Anket Formlarının Uygulanması 26
Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 27

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR 29
Halk Eğitimi Personelinin Demografik Özellikleri 29
Ücretli Usta Öğreticilerin Yetişkin Eğitimi Yeterlikleri 34
Ücretli Usta Öğreticilerin Kişisel Özellikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri 59
Ücretli Usta Öğreticilerin Yetişkinlerin Öğrenme Sürecinde Etkili Olan Etmenleri Derecelerine Göre Değerlendirmeleri 60
Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkinlerin Öğrenme Sürecinde Eğitim, Yöntem ve Tekniklerin Kullanılma Sıklığına İlişkin Değerlendirmeleri 61

Sayfa

Ücretli Usta Öğreticilerin, Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarını Değerlendirmeleri 62

Araştırmaya Katılan Grupların, Ücretli Usta Öğreticilerin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Açık Uçlu Soruya Verdikleri Yanıtlar 64

BÖLÜM V

ÖZET 67

SONUÇ 72

ÖNERİLER 74

KAYNAKÇA 76

EKLER 80

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo-1.1 : Araştırmaya Katılan Gruplara Gönderilen ve Geri Dönen Anketlerin Sayı ve Oranları 27

Tablo-2.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı..... 29

Tablo-2.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı 30

Tablo-2.3 : Ücretli Usta Öğreticilerin Branşlarına Göre Dağılımı..... 31

Tablo-2.4 : Grupların Meslekteki Çalışma Yıllarına Göre Dağılımı..... 32

Tablo-2.5 : Müdürlerin ve Rehber Öğretmenlerin Yetişkin Eğitimi Kurumlarında Çalışma Yıllarına Göre Dağılımı..... 32

Tablo-2.6 : Ücretli Usta Öğreticilerin Yetişkinlerin eğitsel özellikleri konusunda herhangi bir HİE alıp almadıklarına ilişkin verdikleri cevapların Dağılımı..... 33

Tablo-2.7 : Ücretli Usta Öğreticilerin Branşları İle İlgili herhangi bir HİE alıp almadıklarına ilişkin verdikleri cevapların Dağılımı..... 33

Tablo-3.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin İhtiyaçları İlgileri ve Güdüleri İle Kavramları Bilme " Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı..... 34

Tablo-3.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin İhtiyaçları İlgileri ve Güdüleri İle Kavramları Bilme " Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 35

Tablo-4.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kavramları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 35

Tablo-4.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kavramları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 36

Tablo-5.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kaynaklara Ulaşabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 37

..... **Sayfa**

Tablo-5.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kaynaklara Ulaşabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 37

Tablo.-6.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çocuk Ve Yetişkin Arasındaki Farklılıkları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 38

Tablo.-6.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çocuk Ve Yetişkin Arasındaki Farklılıkları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi ve Sonuçları 39

Tablo-7.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çevrenin (Aile, İş, Akraba, Mahalle) Yetişkin Kursiyerler Üzerindeki Olumlu Ve Olumsuz Etkilerini Değerlendirip, Bunları Gerektiğinde Yapıcı Bir Biçimde Yönlendirebilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 39

Tablo-7.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çevrenin (Aile, İş, Akraba, Mahalle) Yetişkin Kursiyerler Üzerindeki Olumlu Ve Olumsuz Etkilerini Değerlendirip, Bunları Gerektiğinde Yapıcı Bir Biçimde Yönlendirebilme Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 40

Tablo-8.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkinlerde Öğrenme Kuramlarını Bilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 40

Tablo-8.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkinlerde Öğrenme Kuramlarını Bilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 41

Tablo-9.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin, Öğrenmelerini Kolaylaştırabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 42

Tablo-9.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin, Öğrenmelerini Kolaylaştırabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 42

Tablo-10.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Ders Planını, Yetişkinlerin İstek Ve Beklentileri Doğrultusunda Esnetebilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 43

..... **Sayfa**

Tablo-10.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Ders Planını, Yetişkinlerin İstek Ve Beklentileri Doğrultusunda Esnetebilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 43

Tablo-11.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Öğrenme Sırasında Yetişkinlerin Bireysel Farklılıklarını Göz önünde Bulundurabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 44

Tablo-11.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Öğrenme Sırasında Yetişkinlerin Bireysel Farklılıklarını Göz önünde Bulundurabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 44

Tablo-12.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Karşılıklı Saygı, Güven, Açıklık Ve Dayanışma İçeren Bir Psikolojik Ortam Sağlayabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 45

Tablo-12.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Karşılıklı Saygı, Güven, Açıklık Ve Dayanışma İçeren Bir Psikolojik Ortam Sağlayabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 46

Tablo-13.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerle, Sıcak, Duyarlı Ve Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Bir İletişimi Sağlayabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı..... 46

Tablo-13.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerle, Sıcak, Duyarlı Ve Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Bir İletişimi Sağlayabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Sonuçları 47

Tablo-14.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin,. "Yetişkin Kursiyerleri, Öğrenmeye Motive Edebilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 47

Tablo-14.2 : "Ücretli Usta Öğreticilerin,. "Yetişkin Kursiyerleri, Öğrenmeye Motive Edebilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi ve Sonuçları 48

Tablo-15.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Öğrenme Etkinliklerini Plânlamaya, Yürütmeye Ve Değerlendirmeye Yetişkin Kursiyerlerin Katılımlarını Sağlayabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 48

..... **Sayfa**

Tablo-15.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Öğrenme Etkinliklerini Plânlamaya, Yürütmeye Ve Değerlendirmeye Yetişkin Kursiyerlerin Katılımlarını Sağlayabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 49

Tablo-16.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenmesi İçin Öğretim Yöntem Ve Tekniklerini Seçme Ve Kullanabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 50

Tablo-16.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenmesi İçin Öğretim Yöntem Ve Tekniklerini Seçme Ve Kullanabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 50

Tablo-17.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenebilmesi İçin, Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 51

Tablo-17.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenebilmesi İçin, Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 51

Tablo-18.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yeni Durumlara Uygun Düşecek Yeni Teknikler Bulabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 52

Tablo-18.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yeni Durumlara Uygun Düşecek Yeni Teknikler Bulabilme" Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 52

Tablo-19.1 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Değerlendirme İçin Uygun Araç Ve Yöntemleri Oluşturabilme, Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı 53

Tablo-19.2 : Ücretli Usta Öğreticilerin, "Değerlendirme İçin Uygun Araç Ve Yöntemleri Oluşturabilme, Yeterliklerine İlişkin Olarak Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları 53

Tablo-20 : Ücretli Usta Öğreticilerin, İş Ortamında, Kişisel Özellikleri 59

Tablo-21 : Ücretli Usta Öğreticilere Göre, Yetişkinlerin Öğrenme Sürecinde Rol Oynayan Etmenlerin Önem Dereceleri 60

..... **Sayfa**

Tablo-22 : Ücretli Usta Öğreticilere Göre, Yetişkin Eğitiminde Kullanılan Yöntem Ve Tekniklerin Kullanılma Sıklıkları 61

Tablo-23 : Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkin Eğitimi Yeterliklerini Geliştirmeye Yönelik Eğitim İhtiyaçlarını Hissetme Düzeyleri..... 62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil-1 : Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterliklerini "Hiç ve Az" olarak değerlendirmelerin kümelere göre dağılımı 55

Şekil-2 : Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterliklerini "Orta" olarak değerlendirmelerin kümelere göre dağılımı 56

Şekil-3 : Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterliklerini "Çok ve Pek çok" olarak değerlendirmelerin kümelere göre dağılımı 57

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

İnsanlar ilk çağlardan günümüze kadar, yaşamlarını sürdürebilmek için sürekli mücadele etmişlerdir ve yapılan mücadelenin her evresinde kendilerine avantaj sağlayacak sonuçlar çıkarmaya çalışmışlardır. Bu şekilde elde edilen deneyime dayalı öğrenmeler daha sonra diğer insanlarla paylaşılarak geniş kitleleri etkilemiştir. Bu olgunun genel olarak eğitiminin kökenini oluşturduğu söylenilebilir.

Eğitim kurumunun temel bileşenlerinden biri olan yetişkin eğitiminin doğmasına ise genel olarak dinsel amaçlı etkinlikler başlangıç olmuş, 1950'li yıllara kadar ise sadece mesleki ve temel eğitim eksikliklerini gidermek amacı ile yetişkinlere sunulan bir sosyal hizmet olarak algılanmıştır. Günümüzde, insanların daha bilinçli ve özgürce hareket edip, kararlar verebilmeleri doğrultusunda yetişkin eğitimi önemli işlevler üstlenmiştir.

Günümüzde yetişkin eğitimi akla gelebilecek her konuda, her alanda etkisini göstermektedir. Bilim ve teknolojideki gelişmelerle orantılı olarak yetişkin eğitimine olan gereksinim de hızla artmaktadır. Bunun nedenlerini Duman, (2000: 40-41) üç başlık halinde toplamıştır. Buna göre:

Örgün eğitim ile ilgili nedenler

- Örgün eğitimdeki niteliğin düşük olması;

- Örgün eğitim yolu ile çocuklara ve gençlere kazandırılan bilgi, beceri, davranış ve tutumların 10-15 yıl sonra işe yaramaz hale gelmesi;

- Örgün eğitimin ulusal kalkınma için gerekli olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi konusunda yetersiz kalmasıdır.

Ekonomik ve Teknolojik Gelişme İle İlgili Nedenler

- Ekonomik ve teknolojik değişimler sonucunda insanların yeni bilgi, beceri, davranış ve tutumlara gereksinim duyması;

- Niteliksiz insan gücüne olan gereksinimin hızla yok olması. Bunun yanında nitelikli insan gücüne olan gereksinimin hızla artması;

- İletişim teknolojisindeki ve bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin etkileridir.

Toplumsal Nedenler

- Hızlı nüfus artışı;

- Okumaz-yazmazlık sorununun büyüklüğü ve zaman içerisinde gösterdiği değişim;

- Kırdan kente göç;

- Kadının aile ve toplum içerisindeki rollerinin değişmesi;

- Yaşam standartları arasındaki dengesizlikler v.b. dir.

Bunların yanı sıra bireylerin, öğrenme, olgunlaşma, bilgi yenileme gibi ihtiyaçları da yetişkin eğitimini gerekli kılmaktadır.

UNESCO, yetişkin eğitimini, "içeriği, düzeyi ve yöntemi ne olursa olsun yetişkin olarak düşünülen kişilerin yeteneklerini geliştirilmelerine, bilgilerini artırmalarına, teknik veya mesleki yeterliliklerini iyileştirmelerine veya bu yetenek, bilgi ve yeterliliklerine yeni bir yön vermelerine, tutum ve davranışlarını hem kişisel gelişme bakımından hem de dengeli ve bağımsız bir toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeye katılma bakımından

değiştirmelerine olanak sağlayan düzenli eğitim süreçlerinin tümü" olarak tanımlamıştır (Aktaran: Duman, 2000: 36).

Ülkemizde yetişkin eğitimi ve halk eğitimi kavramları çoğu zaman eşanlamlı olarak kullanılmaktadır. Hangi kavram kullanılırsa kullanılsın, bu kavramlarla ana hedef kitlesi yetişkinler olan bir eğitimden söz edilmektedir. Çünkü, çocuk ve gençlerin eğitiminden sorumlu olan "okullar" vardır. Yetişkin ya da halk eğitimi kurumları ise çocuk ve gençlerin yalnızca "okulda" karşılanamayan eğitim gereksinmelerinden sorumludur (Miser, 1999:17).

Ülkemizde, yetişkin eğitimini asıl görev olarak üstlenen ve bu amaçla yurt çapında örgütlenmiş olan Halk Eğitimi Merkezlerindeki uygulamalar nitelik ve nicelik yönünden yetersiz kalmaktadır (Ayhan, 1988: 217).

Bir yetişkin eğitimi etkinliğinde, başarı, her şeyden önce, eğitime katılanların bireysel ve toplumsal özelliklerinin, onları katılmaya güdüleyen etmenlerin ve katıldıkları programdan ne beklediklerinin iyi tanımlanabilmesine ve bunların eğitim sürecinin her aşamasında dikkate alınmasına bağlıdır (Ayhan, 1988: 217)..

Yetişkinlere yönelik eğitim uygulamaları, türü ve düzeyi ne olursa olsun çocuk ve gençlere yönelik öğretim uygulamalarından farklı olmak zorundadır. Çünkü yetişkin hayatının belli döneminde duyduğu eğitim ihtiyacını karşılamak için eğitime katılır. Toplumda farklı rollere de sahip olduğu için eğitime katılmada güçlüklerle karşılaşabilmektedir. Eğitim sürecinde yetişkinin başlangıçta sahip olduğu eğitim amaçları ve ilgileri göz önünde bulundurulmuyorsa, yetişkin eğitime devam etmeyecek, eğitim kurumu da amacına ulaşamayacaktır. Bu nedenle yetişkin eğitiminde, eğitim programları, eğitim yönetimi, öğretim yöntem ve teknikleri ve öğretmen yetiştirme konuları farklı olmak durumundadır (Tekin, 1988:11).

Yetişkin, "toplumda kendi yaşamlarını yönetme sorumluluğunu üzerine alan birey" olarak tanımlanır (Bülbül, 1999:44). Tanımdan anlaşıldığı üzere yetişkinlik kavramında, yetişkinin bağımsız kişiliği esas alınmaktadır. Gerçekten de yetişkin birey, kendini; kararlarını verebilecek, bunların sonuçlarına katlanabilecek, yaşamını

yönetebilecek birisi olarak algılar. Kendini böyle algılayan yetişkin, başkalarınca da böyle görülmek ve kabul edilmek ister (Miser, 1999:21). Yetişkinin kendini, kendi yaşamını yönetebilecek birisi olarak algılaması, onun fiziksel/ biyolojik, toplumsal ve psikolojik gelişiminin bir sonucudur. Yetişkini çocuklardan ve gençlerden ayıran toplumsal, fiziksel, psikolojik farklılıklar yetişkinlerin öğrenmesine de yansımaktadır. İşte, çocuk ve gençlerle yetişkinlerin öğrenme özellikleri arasında farklar bulunması, yetişkin eğitimi ile okul eğitimi arasındaki farkın temelini oluşturmaktadır.

Çocuk ve gençlerle yetişkinlerin öğrenme özellikleri arasında bulunan farklar; etkili bir yetişkin eğitimi süreci için bu farkların dikkate alınarak düzenlemelerin yapılmasını, sürecin buna göre yürütülmesini gerektirmektedir. Gereksinmelerin saptanmasından sonucun değerlendirilmesine kadar tüm aşamalarda, sürecin yetişkinlerin öğrenme özelliklerine uygun olup olmadığından birinci derecede yetişkin eğitimi personeli sorumludur. Bu sorumluluğun yerine getirilememesi, yetişkinlerin eğitime katılımını sağlamakta, sürdürmekte ve eğitim sürecinden beklenilen yararın elde edilmesinde başarısızlığa yol açar. Yetişkin eğitim personelinin bu sorumluluğu yerine getirebilmesi ise, ancak ve ancak bunların yetişkin eğitimi yeterliğine sahip olmasıyla olanaklıdır. Dolayısıyla yetişkin eğitiminde çalışan personelin niteliği büyük önem taşımaktadır.

Dünyadaki uygulamalara göre, yetişkin eğitiminde istihdam edilen personel üç farklı düzeyde ele alınmaktadır (Bülbül, 1987:90-91):

1. Uzman Yöneticiler, Düzenleyiciler: Bunlar yetişkin eğitimi alanında tam zamanlı olarak çalışan, bu alanı sürekli bir meslek ve kariyer olarak seçmiş uzman elemanlardır. Bu elemanların en az lisans fakat tercihen yüksek lisans ve mümkünse doktora düzeyinde eğitim görmüş ve alanda tecrübe kazanmış kişiler olması beklenir. Bunlar halk okulu müdürleri ve halk eğitimi deneticileri, tarımsal yayım elemanları, üniversite yayım örgütlerinin, gece kolejlerinin yöneticileri, sanayi eğitimi yöneticileri, devlet kurumlarının ve diğer kuruluşların hizmet-içi eğitim yöneticileri, sağlık eğitimcileri, sosyal kurumların, ceza ve ıslah kurumlarının yetişkin eğitimi yöneticileri, halk kitaplıklarının eğitim uzmanları, dini kurumlarının yetişkin eğitim programları yöneticileri gibi çeşitli alanlarda ve çeşitli kurumlarda çalışan üst düzey personeldir.

2. Tam ya da yarı zamanlı yönetici ve öğretmenler: Bunlar, örgün eğitim kurumlarının yönetici ya da öğretmeni olup, tam zamanlı ya da yarı zamanlı olarak, bir yetişkin eğitimi kurumunda yöneticilik, öğretmenlik görevi yapan elemanlardır. Bu elemanların hizmet öncesi eğitimleri sırasında yetişkin eğitimi alanında da dersler almış ya da sonradan bu alanda sertifika almış olmaları; ayrıca, hizmet- içi eğitim programlarıyla, bu alandaki yeterliklerini yükseltmeleri beklenir. Sertifika eğitiminin genelde yükseköğretim kurumlarınca düzenlenen, kısa süreli, yoğun kurslar yoluyla, hizmet-içi eğitiminin ise, kurumlarda görevli profesyonel yetişkin eğitimcilerin katkısıyla düzenlenen kurslarla gerçekleştirilmesi eğilimi vardır. Fakat bu bir kural değildir.

3. Ücretli ve gönüllü elemanlar: Bunlar bir konuda yeterli tecrübe ve beceri sahibi olup, yetişkin eğitimi programlarında öğretici olarak görev alan, ücretli elemanlar ile, yetişkin eğitimi programlarında gönüllü olarak hizmet eden elemanlardır. Bu elemanların, hizmet öncesinde ve içinde yetişkin eğitiminin yöntem ve teknikleri, çalışacakları kurumun amaçları, örgüt kuralları, ilkeler v.b. konularda yetiştirilmeleri beklenir. Bu yetiştirme genelde kurumun yetişmiş kadrosu tarafından düzenlenir ve yürütülür.

UNESCO'nun Tokyo Konferansı için hazırlamış olduğu raporda belirtildiği gibi, yetişkin eğitimi alanında çalışan herkesin, öğretimin hedef kitlesi hakkında bilgili, uygulanacak programın içeriği ile ilgili konularda yeterli, en uygun yöntemleri kullanabilme yetisine sahip ve eğitimin psikolojik ve sosyal yönleri üzerinde, özellikle iletişim konusunda yeterli olması gerekmektedir (Lowe, 1985:174). Yine, Tokyo'da toplanan uluslararası yetişkin eğitimi konferansında, hangi düzeyde olursa olsun yetişkin eğitimi alanında çalışan öğreticilerin, özel bilgi, anlayış, tutum ve becerilere sahip olması gerekmekte olduğu vurgulanmış ve bu alanda çalışacak bireylerin, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle istenilen yeterliliğe ulaştırılması tavsiye edilmiştir (Lowe, 1985:162). UNESCO'nun, Yetişkin Eğitiminin Gelişmesine İlişkin Nairobi Tavsiye Kararları'nda da; hangi düzeyde ve hangi amaçla olursa olsun, yetişkin eğitimi alanında çalışanların özel becerilere, bilgi, anlayış ve tutumlara sahip olması gerektiği ve bu nedenle yetişkin eğitiminde çalışan elemanların işin gerekleri göz önünde tutularak

hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimden geçirilmelerinin yerinde olacağı vurgulanmaktadır (MEB, 1984:16).

Yetişkin eğitim alanının gereklerine ve konuyla ilgili uluslar arası toplantılardaki tavsiye kararlarına karşın kalkınmış ülkelerde bile, birinci gruba giren profesyonel elemanların sıkıntısı çekilmektedir ve alandaki personelin çoğunluğunu ikinci ve üçüncü gruplardaki elemanlar oluşturmaktadır (Bülbül, 1987:91). Yine de yetişkin eğitiminde görev alan öğreticilerin yeterlikleri, çeşitli ülkelerde de üzerinde önemle durulan bir konudur. Örneğin, eski Yugoslavya'da bir yetiştirme kursundan geçmemiş bireyin yarı zamanlı öğretici olarak iş bulması zordur. 1971'de Ukrayna'da yetişkin eğitiminde görev alan tüm öğretmenlerin zorunlu olarak eğitimden geçmesi öngörülmüştür. İngiltere'de ise bir çok yerel eğitim makamları, yaklaşık 60-80 saatlik bir süreyi kapsayan eğitimi tamamlamayan yarı zamanlı öğreticileri istihdam etmemektedir (Lowe, 1985:171-174).

Yetişkin eğitim alanında, profesyonel, çekirdek bir kadronun bulunması hem yönetim, düzenleme ve plânlama hizmetlerinin niteliğini yükseltecek, hem de ikinci ve üçüncü gruplardaki elemanların yetiştirilmelerine imkan sağlayacaktır. Fakat ülkemizde yetişkin eğitimi alanında meslekleşme henüz başlatılmamış olup, halk eğitimi konusunda lisans ve lisansüstü düzeylerde yetiştirilen sınırlı sayıdaki halk eğitimcisi sistem içinde istihdam edilmemektedir (Duman, 2000:188). Bunun sonucu olarak da ülkemizde halk eğitimi hizmetlerini yürütenlerin hemen tamamının çocuk ve gençleri yetiştirmek üzere yetiştirilen öğretmenler olduğu görülmektedir (Miser, 1993:48). Tökü'nün "Türkiye'de Yaygın Eğitim Programlarının Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar" konulu araştırması da bu durumu ortaya koymaktadır. Tökü, söz konusu araştırmasında halk eğitimde görevli yönetici, rehber öğretmen ve öğretmenlerin çoğunluğunun halk eğitimiyle ilgili konularda öğrenimden geçmemiş olduğunu ve hizmet içi eğitim etkinliklerinin yeterince amaca hizmet etmediğini vurgulamaktadır (1984:76-77).

Yetişkinlerin eğitiminde görev alan yarı zamanlı öğreticiler ile ilgili olarak öteden beri şu iki eleştiri ileri sürülmüştür (Lowe, 1985: 170):

a- Yarı zamanlı öğreticilerin çoğu amatördür.

b- Yarı zamanlı öğreticilerin çoğu yetişkin öğrenciyi çok az anlamakta, derslerin içeriğini ve öğretme biçimlerini yetişkinlerin öğrenme ihtiyaçlarına uyarlamadan, okul ortamında olduğu gibi uygulamaya çalışmaktadırlar.

Türkiye'de yetişkin eğitimi sistemi, bu alanda hizmet veren kamu, özel ve gönüllü pek çok örgüt tarafından oluşmaktadır. Bu örgütlerden biri olan Halk Eğitimi Merkezleri (920 halk eğitim merkezi ve kapsamında yaklaşık 961044 öğrencisi, 5260 kadrolu öğretmeni ve 12.512' ücretli usta öğreticisi ile) göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konuma sahiptir. Halk Eğitimi Merkezlerinde çalışan elemanların büyük çoğunluğunu, ücretli usta öğreticiler oluşturmaktadır (MEB. 2000:178). Bu öğreticiler, yetişkin eğitimi kurumlarında öğreticilik görevini birinci dereceden yerine getirmeye çalışmaktadırlar.

İlgili alan yazın incelendiğinde, ülkemiz yetişkin eğitimi sisteminde görev yapan ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimcisi yeterlikleri konusunda tereddütler bulunduğu görülmektedir. Ücretli ve gönüllü öğreticileri yetiştirme sorumluluğunun, kuramsal olarak uzman yetişkin eğitimcilere ait olduğu ve bunların da yetişkin eğitimi sistemimiz içinde istihdam edilmedikleri anımsanırsa, bu tereddüte hak verilebilir.

Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterlikleri konusundaki tereddütlere örnek olarak şunlar verilebilir:

Güneş, kurs öğretmenlerinin, genel kültür, meslek bilgisi ve branş bilgisi konularında yetiştirilmelerinin gerekli görülmesine karşın, uygulamada kurs öğretmenlerinin çoğunluğunun böyle bir formasyona sahip olmadığını ve görev yaptıkları alanı, yeterince tanımadıklarını belirtmektedir (Güneş,1988:138). Gerçi Halk Eğitimi Merkezlerinde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü' nün 1993-48 sayılı genelgesine göre istihdam edilen ücretli usta öğreticiler bir seminer izlencesine alınmaktadır. Bu seminerlerde ücretli usta öğreticiler, Millî Eğitim Sistemi'nin yapısı, amaç ve işlevleri, yaygın eğitim mevzuatı, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünün Merkez ve taşra teşkilatlarının yapısı, öğretim metotları, plân ve program hazırlama, ölçme ve değerlendirme, ücretli uzman ve usta öğreticilerin tutacağı defter ve dosyalar, ücretli uzman ve usta öğreticilerin görev ve sorumlulukları, alanları ile ilgili

mesleki konular ve bununla ilgili uygulamaları içeren kısa bir eğitimden geçirilmektedirler. Fakat usta öğreticilere eğitici yeterliği kazandırmak amacıyla düzenlenen bu seminerlerde kullanılan "Seminer Notları"na (Yıldırım, 1998) bakıldığında bazı noktalar dikkat çekmektedir. Bu dokümanın, sorun merkezli, ihtiyaca dayalı bir yetişkin eğitiminden çok, konu merkezli okul eğitimine daha uygun düşen bilgileri içerdiği görülmektedir.

Hayat Boz; Halk Eğitim Merkezi'nde çalışan öğretmenlerin görevlerini nasıl algıladıkları ve kendilerini ne derece yeterli buldukları ve görevlerini yerine getirebilmede ne derece başarılı oldukları konusunu da irdelediği betimsel araştırmada, hizmet içi eğitim programlarının içerikleri düzenlenirken herhangi bir ihtiyaç saptama çalışması yapılmadığı, yapılan hizmet içi eğitim etkinliklerinin yaygın olarak branş konularında olduğu, kurs öğretmenlerinin yarısının öğreticinin sahip olması gereken formasyona sahip olmadıkları ve çalıştıkları alanına özelliklerini yeterince tanımadıklarına ilişkin sonuçlar elde etmiştir (Boz,1985).

Bülbül ise, ülkemizde halk eğitimi alanında çalışmakta olan personelin çoğunluğunun ücretli usta öğreticilerden oluştuğunu, bu elemanlardan hiçbirisinin yetişkin eğitimi alanında bir sertifikaya sahip olmadığını, bunları hizmet içi eğitimden geçirme çabalarının ise nicelik ve nitelik olarak yetersiz olduğunu belirtmektedir (1987:294).

Alan uzmanlarının yukarıda verilen görüşleri ve ilgili araştırmalarının sonuçları değerlendirildiğinde, yetişkin eğitimi alanında çalışan öğreticilerin, çocuk ve gençlere yönelik formasyon eğitimi etkisi altında oldukları, yetişkin eğitimi bilgi ve becerilerini deneme yanılma yoluyla kazanmaya çalıştıkları, ülkemizde yetişkin eğitimi sürecini gerçekleştirme yeterliğine değil, kişinin öğreteceği konuyu ne kadar bildiğine önem verildiği sonucuna ulaşılabilir. Oysa, daha önce açıklandığı gibi, yetişkinlerin eğitiminde görev alan kişinin konusundaki yeterliğinin yanı sıra, yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin özelliklerinin çocuk ve gençlerden farklı olması nedeniyle yetişkin eğitimi yeterliğinin de olması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, etkili ve verimli yetişkin eğitimi hizmetlerinin gerçekleşebilmesi için Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan ücretli usta

öğreticilerin, yetişkin eğitimciliği görev ve sorumluluğunu alabilecek yeterliklere ne derece sahip olduklarının bilinmesine gerek vardır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; Halk Eğitimi Merkezlerinde yetişkinlerin eğitimi için çaba gösteren ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitimi alanındaki yeterliklerini ve gelişme ihtiyaçlarını, Halk Eğitimi Merkezi müdürleri, rehber öğretmenleri ve ücretli usta öğreticilerinin değerlendirmeleri ve gözlemleri doğrultusunda belirleyebilmektir. Bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranacaktır.

1. Halk Eğitimi Merkezlerinde çalışan, ücretli usta öğreticilerin;
   a) Cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?
   b) Hizmet yıllarına göre dağılımı nasıldır?
   c) Branşlara göre dağılımı nasıldır?
   d) Öğrenim durumlarına göre dağılımı nasıldır?
   e) Yetişkinlerin eğitsel özellikleri konusunda, herhangi bir hizmet içi eğitim programına katılma durumları nedir?
   f) Branşları ile ilgili olarak, herhangi bir hizmet içi eğitim programına katılma durumları nedir?
2. Halk Eğitimi Merkezlerinde müdür ve rehber öğretmenlerin, ücretli usta öğreticileri, ücretli usta öğreticilerin de kendilerini;
   a) Öğrenme etkinliklerini plânlama ve uygulama açısından,
   b) Yetişkinlerin öğrenme özelliklerine göre davranma açısından,
   c) Öğretim sürecinde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin seçimi açısından nasıl değerlendirmektedirler.

3. Halk Eğitimi Merkezinde çalışan ücretli usta öğreticilerin kendilerini,

a) İş ortamında kişisel özellikleri açısından,

b) Yetişkinlerin öğrenme sürecinde önemli olan etmenler açısından,

c) Yöntem ve tekniklerin kullanımı açısından,

d) Hizmet içi eğitim ihtiyacı duyma açısından nasıl değerlendirmektedirler?

Önem

Ülkemizde, yetişkin eğitimi kurumlarının etkinliklerinde büyük ölçüde yararlanılan ücretli usta öğreticilerin gerekliliği ve yeterliği hakkında il düzeyinde araştırmalar olmakla birlikte, ülke düzeyinde yapılan her hangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Sayıları 1999-2000 öğretim yılında 12522'ye ulaşan ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitimi uygulamaları içerisindeki önemi göz ardı edilmemelidir. Nicel yönden böylesi bir konumda olan ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitiminin amaç ve işlevlerini yerine getirebilmek açısından niteliklerinin ne derece yeterli olduğunun da araştırılmasına gereksinim vardır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, yetişkin eğitimi içerisinde ücretli usta öğreticiliğin belli standartlara ulaşması için gerekli bilgileri sağlamak ve bu bilgiler temelinde ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlere öğreticilik yapma niteliklerine ilişkin sorunlarını ortaya koyma yolu ile ilgili çözümlerin üretilmesine katkıda bulunması açısından önemli görülmektedir.

Kapsam ve Sınırlılıklar

a. Kapsam:

Yukarıda açıklanan amaç doğrultusunda, bu araştırmanın kapsamı, ücretli usta öğreticilerin karşılaştıkları öğreticilik yapma niteliklerine ilişkin sorunları belirlemek; örneklemi oluşturan grupların, Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan ücretli usta öğreticileri yetişkin eğitimi ölçütleri açısından nasıl değerlendirdiklerini ortaya koymaktır.

b. Sınırlılıklar:

Bu araştırma, merkez ilçelerin Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapmakta olan Merkez Müdürlerinin ve rehber öğretmenlerin, ücretli usta öğreticilerin yeterliklerini; ücretli usta öğreticilerin de kendi yeterliklerini yetişkin eğitimi ilkelerine göre değerlendirmelerine ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

Sosyal bilimlerde yapılan alan araştırmalarında, insan öğesinden ve bilgi toplama araçlarından kaynaklanana sınırlılıklarla birlikte toplanan verilerin işlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemlerle ilgili sınırlılıklar bu araştırma için de geçerlidir.

Tanımlar

Yetişkin Eğitimi: Yetişkin eğitimi, gelişim süreçlerini tamamlayarak, belli bir yaşam birikimine sahip öz güvenini kazanmış ve kendi sorumluluğunu üstlenmiş bireylere yönelik, içerik, düzey ve yöntem sınırlılığı olmaksızın gönüllü olarak herhangi bir alanda gelişimi amaçlayan ve olanak sağlayan düzenli eğitim süreçlerinin tümü dür.

Ücretli Usta Öğretici: Yetişkin eğitimi kurumlarında açılan kurslarda öğreticilik yapan kişidir.

Rehber Öğretmen: Yetişkin eğitimi kurumlarında görev yapan ücretli usta öğreticilere rehberlik yapma, ihtiyaç belirleme ve program oluşturma çalışmalarını yürüten kişidir.

Yeterlik: Bir işi yapma olanağını ve gücünü sağlayan özel bilgiye, tutuma ve beceriye sahip olma durumu.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yetişkin terimi, Latince büyümek (Adolescene) eyleminden gelmektedir. (Celep,1985:34). Yetişkinlik kavramı daha çok "bağımsızlık" ile ilgili bir kavramdır. Zorunlu eğitimi bitirme, evlenme, sürücü belgesi alma, askere alınma gibi durumlarda belirlenen yaş sınırına ulaşan bireyler, tam zamanlı çalışan evli bir eş olan, anne veya baba olan, genel olarak, toplumda kendi yaşamlarını yönetme sorumluluğunu üstüne alan bireyler, genel olarak yetişkin kabul edilmektedir (Bülbül, 1991:44).

Yetişkinlik, toplumsal normlara ve rollere göre tanımlanan, bir başka deyişle farklı coğrafyalarda, kültürlerde ve zamanlarda farklı tanımlanabilen değişken bir özellik olmakla birlikte, genel olarak fiziksel ve psikolojik gelişimini tamamlamış, belli bir olgunluğa ulaşmış, kendi kararlarını verebilen ve kendini yönetebilen bireylerin yetişkin olduğu varsayılmaktadır (Duman, 2000:102).

Yetişkinlerin Gelişim Özellikleri

Yetişkinlerin gelişim özellikleri üç ana başlık altında toplanabilir. Buna göre: (Miser, 1999: 21-22):

1. Fiziksel Gelişim Özellikleri

Fiziksel Dayanıklılık: Yetişkinler 25-30 yaşlarında kas gücünün en üst düzeyine ulaşırlar. Altmış yaşına kadar da %10'unu yitirirler. Bundan sonraki yıllarda kas gücündeki azalma daha hızlıdır.

Sinir Sistemi: Sinir sisteminin işleyişinde, sonraki yıllara kadar belirgin olarak gözlenemeyen yavaş bir düşüş vardır. Yaşla birlikte tepki süresi artar;yani bir duyu organıyla bir uyaranın alınışı ve buna yanıt veriş arasındaki süre artar.

Görme Yeteneği: Göz bebeğinin çapı yaşla birlikte daralmaya başlar. Bu daralmaya bağlı olarak göze giren ışık miktarı da azalır. Bu yüzden iyi aydınlatılmamış yerlerde görme güçlüğü oluşur.

İşitme Yeteneği: Yaşın ilerlemesine bağlı olarak yetişkinin işitme gücünde de azalma olmaktadır.

Beden Sağlığı: Beden sağlığı orta yaşların önemli bir sorunu olarak ortaya çıkar. İnsanlar yetişkinlik yıllarında daha fazla kronik (müzmin) hastalıklar yaşamaya başlar.

2. Psikolojik Gelişim Özellikleri

Zekâ: Akıcı ve birikimli zekâ olarak ikiye ayrılmaktadır. Birikimli zekâ kişinin eğitimine, tecrübesine bağlıdır. Akıcı zekâ yetişkinlikte yaşla birlikte azalmaya başlarken, birikimli zekâ gelişimini sürdürür.

Benlik Algısı: Belik algısı, insanın kendisi hakkındaki görüşüdür. İnsanın çevresiyle etkileşimine dayanarak gelişir. Yetişkin insan, yetişkinliğine kadar geçen sürede çevresinden aldığı tepkilerle, başarı ve başarısızlıkları ile ben kimim sorusuna cevap bulmuş bir kimsedir.

Zaman Algısı: İnsan için hayat 21 yaşında ileriye doğru uzanan bir süreçtir. Yetmiş yaşında ise hayat daha çok anılarda kalan bir geçmiştir. Otuz yaşlarında iken genç yetişkinler zamanın sınırsız olmadığını;zaman geçtikçe işte, ailede ve hayatın diğer alanlarında seçim imkanlarının giderek azaldığını kavrar. Zaman algısının değişmesi, yetişkinlerin gerçekleştirmeyi tasarladıkları işlerle daha çok ilgilenmelerine yol açar. Bu yüzden yetişkinlikte ilgiler belli konular üzerinde toplanır ve derinleşir.

3. Toplumsal Gelişim Özellikleri

Üretkenlik: Yetişkin insan üretken olmak ister.

Yakınlık: Bir başkası ile paylaşabilme ve bir başkasını sevebilme özelliğidir.

Diğer İnsanları Düşünme: Yetişkin kişi kendisi kadar, hata kendisinden daha fazla diğer insanları düşünmeye başlar.

İlgilerde Derinleşme: Ergenlikteki dağınık ilgiler, yetişkinlikte daha az fakat daha derin ilgilere dönüşür.

Gelişim Ödevleri: Bir insan yaşamda yol aldıkça toplumun ondan beklentileri ve kendisinin geleceğe ilişkin umutları değişir. Gelişme ödevi, değişen rollere ve umutlara karşılık verme sorumluluğudur (Miser.1999:22).

Havighurst, yetişkinlerin gelişim ödevlerini, yetişkinleri üç dönemde ele alarak belirlemiştir.

Genç Yetişkinlik döneminde, bireyin gelişim ödevleri, eş seçmesi, eşi ile birlikte yaşamayı öğrenmesi, çocuk sahibi olması, ev ile ilgili işleri yürütmesi, çalışma hayatına başlaması, yurttaşlık sorumluluklarını yerine getirmesi ve uygun bir sosyal grupla kaynaşmasıdır.

Orta yaşlılık döneminde ise, toplumun bir üyesi olarak yetişkinlere özgü sorumlulukları yerine getirebilme, ekonomik yaşama düzeyine erişmek ve sürdürmek, yetişkinliğe adım atan çocuklarına yardımcı olma, yetişkinlere özgü boş zaman geçirme faaliyetleri geliştirme, bir kişi olarak eş ile özdeşleşme, orta yaşlı olmanın getirdiği bedeni değişiklikleri kabullenme ve değişikliklere uyum sağlama ve yaşlanan ana- babaya uyum sağlama, bu dönemin gelişim ödevleridir.

Yaşlılık döneminde de, bedeni güç ve sağlık bakımından gerilemelere uyum sağlama, emekliliğe ve azalan kazanca uyum sağlama, eşinin ölümüne uyum sağlama, kendi yaş grubu ile açıktan ilişki kurabilme, sosyal zorlukları ve sorumlulukları yerine getirme, memnunluk verici fiziksel yaşama koşulları kurma, bu dönemdeki gelişim ödevleridir (Aktaran: Love, 1985:58)

Yetişkinlerin Öğrenme Güdüleri

Yetişkinlerin fiziksel, toplumsal ve psikolojik gelişim özelliklerinin çocuk ve gençlerden farklı olması, onların öğrenme güdülerinin de farklı olmasına yol açar. Yetişkin eğitiminde öğrenme güdüsü önemli etkide bulunmaktadır. Güdüler kişiyi harekete geçiren iç etkenlerdir. Güdülerin dayandığı gereksinimler, birincil nitelikte

olabilir. Açlık, susuzluk gibi fizyolojik gereksinimler bunlar arasındadır. İkincil güdüler, kültürel ve psikolojik gereksinmelere dayanır. Yetişkinlerdeki öğrenme güdüsünün niteliğini, özelliğini, yoğunluğunu, gereksinim duyulan bilginin görevle ilişkisi, isteğin derecesi, daha önceki deneyimler ve toplumsal roller belirler. Yetişkin eğitimi açısından önemli olan nokta, yetişkini öğrenmeye yönelten güdülerin öğretici tarafından bilinmesidir. Bu durum, öğrenmeyi kolaylaştıran ve verimi artıran bir etkendir (Geray,1978:23)

Johnston ve Rivera, ise yetişkini öğrenmeye güdüleyen etmenleri şu şekilde sıralamaktadır (Aktaran: Love, 1985: 58):

1. Daha bilgili olmak,
2. Yeni bir işe hazırlanmak,
3. İş başında yetişmek,
4. Boş zamanı iyi ve yararlı olarak geçirmek,
5. Yeni ve ilgi çekici bireylerle tanışmak,
6. Yüklendiği işleri yerine getirmede ustalık kazanmak,
7. Kişiliğini geliştirmek ve bireylerle daha iyi ilişkiler kurmak,
8. Gelirini arttırmak.

Yetişkinlerde Öğrenme

Birinci bölümde vurgulandığı gibi, yetişkinlerin çocuk ve gençlerden farklı fiziksel, toplumsal ve psikolojik özelliklerinin bulunması nedeniyle, yetişkinlerin eğitim sürecine ilişkin özellikleri de farklılaşmaktadır.

20. yüzyılın başlarına kadar, bilgi aktarma amacına dönük öğretmen merkezli pedagoji kavramının öğretme bilim ve sanatı olarak geçerliliğini sürdürmesi ve yetişkin eğitimine yönelik araştırmaların yetersizliği yetişkin eğitiminin gelişmesini olumsuz yönde etkilemiştir. Ancak 20.yüzyılda durum değişmiş; birçok kültürel devrim ortaya çıkmış ve hız kazanmıştır. Yetişkin eğitimciler, yetişkin eğitimi uygulamalarının geleneksel pedagojik uygulamalardan farklı olduğunu belirtmişlerdir. Bu farklılıkların

oluşturduğu temeller üzerine oluşan yapıyı, "Androgoji" adı altında, "yetişkine öğretme bilim ve sanatı" olarak tanımlamışlardır (Knowles, 1990:533).

Yetişkinlerin Öğrenmeye İlişkin Özellikleri

Bülbül, yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin özelliklerini, dört ana başlıkta belirtmiştir.

1. **Yetişkinlerin Benlik Kavramı Gelişmiştir.**

- Kendilerine olgun bir insan olarak davranılmasını, kişiliklerine saygılı olunmasını beklerler. Kendilerine çocukmuş gibi davranılmasından hoşlanmazlar.
- Alıngandırlar; başarısızlıktan, başkalarının yanında küçük düşmekten çekinirler, korkarlar.
- Eğitimde pasif bir alıcı olmaktan hoşlanmazlar. Aktif rol almak isterler.
- Gereksiz sıkı otoriteden hoşlanmazlar.
- Eğitim düzeyi düşük olan yetişkinlerde kendilerine karşı bir güven eksikliği olabilir. Bu durum onların eğitime olan ilgisini azaltabilir.

2. **Yetişkinler Deneyim Birikimine Sahiptir.**

- Yaşamları süresince edindikleri bir deneyim birikimine sahiptirler. Öğrenme etkinliklerine bu birikimle katılırlar.
- Eğitimde bu deneyimlerin kullanılmasını beklerler.

3. **Yetişkinler, Gereksinmelerine Yönelik Olmayan Öğrenmeleri Kabule Hazır Değillerdir.**

- Çocuk ve gençlere göre daha gerçekçidirler. Gördükleri eğitimin somut gereksinmelerini karşılamasını beklerler.

- Aile, toplum ve meslek sorumlulukları ile ilgili konuları öğrenmeye hazırdırlar.

4. Yetişkin, Bugün Karşı Karşıya Oldukları Sorunlara Çözüm Getirebilecek Öğrenmelere İlgi Duyar.

- Öğrenme gereksinimleri daha çok karşılaştıkları sorunlara dayalıdır.
- Sorunlarına hemen çözüm getirebilecek öğrenmelere ilgi duyar.
- Zamanları değerlidir; bu yüzden sorunları ile dorudan ilişkisi olmayan etkinliklerle harcanmasından hoşlanmazlar (Bülbül,1991:47)

Yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin bu özellikleri, onların öğrenme sürecinde aşağıdaki sonuçlara yol açmaktadır (Knowles, 1989:533-536):

1. Öğrenme Atmosferi: Farklılaşan benlik kavramının, yetişkinlerin öğrenmeyi gerçekleştirdiği ortamın özelliği bakımından önemli bir sonucu vardır. Fiziksel çevrenin, yetişkinlerin içinde kendilerini rahat hissedecekleri bir çevre olması gerekir. Eşyalar ve donanım yetişkin ölçülerinde ve rahat olmalıdır; toplantı odaları biçimsel olmayan bir tarzda düzenlenmelidir ve yetişkin zevklerine göre dekore edilmelidir; ses ve ışık düzeni azalan görme ve işitme gücünü dikkate almalıdır.

Daha da önemlisi, psikolojik ortam yetişkinlere kabul edildiğini, saygı duyulduğunu ve desteklendiğini hissettirecek bir ortam olmalıdır. Bu ortamda öğretmenler ve öğrenciler arasında, birlikte araştıran kişiler olarak bir karşılıklılık ruhu var olmalıdır; cezalandırılma korkusu olmaksızın anlatım özgürlüğü bulunmalıdır. Kişi, kendi adıyla tanındığı ve kendisine "biricik" bir birey olarak değer verildiği dostça ve biçimsel olmayan bir atmosfer içinde kendini (öğretmen ile öğrenci arasında statü farklılığı, biçimsellik ve kendi adıyla tanınmazlık gösteren geleneksel okul atmosferine göre) daha bir "yetişkin"hisseder.

Öğretmenin davranışı, herhangi bir etmenden daha büyük olasılıkla öğrenme atmosferinin niteliğini belirler. Öğretmen, tavrının öğrencileri ile ilgilenen ve onlara saygılı bir tavır olup olmadığını ya da onları asıl olarak kendi aktardığı bilgiler için alıcı birer set olarak görüp görmediğini birçok biçimlerden iletir. Öğrencilerini tanımaya başlamak için gerekli zamanı ve güçlüğü göze alan, onları adıyla (özellikle

ilk adıyla) çağıran öğretmenler, kesinlikle birinci tutum setini iletmektedir. Fakat belki de bir öğretmenin bir öğrenci ile gerçekten ilgilendiğini ve onun katkısına saygı duyduğunu en açık olarak gösteren davranış, öğrencinin ne söylediğini gerçekten dinliyor olmasıdır.

2. Gereksinimlerin Tanılanması: Yetişkinin öz-yönetimli olmaya ilişkin benlik kavramı, neyi öğrenmesi gerektiğini söyleyen bir öğretmenin geleneksel uygulaması ile çatışır. Gerçekte bu benlik kavramı; toplumun, bireyin neyi öğrenmesi gerektiği konusundaki fikirlerini onun üzerine empoze etmek hakkı olduğuna ilişkin toplumsal felsefe ile de doğrudan çatışma içindedir. Tabî, eğer öğrenmemesi durumunda başkalarının yetişkin üzerindeki yaptırım gücü yeterince güçlü ise o, kendisinden öğrenilmesi istenilen şeyleri öğrenecektir. Fakat yetişkin, öğrenme gereksinimini kendi gördüğü şeyleri öğrenmek için daha derinden güdülenir.

3- Plânlama Süreci: Her birey bir kararı vermeye (ya da bir etkinliği plânlamaya) ne ölçüde katılmış ise, o karar (ya da etkinlik) ile kendini o ölçüde uyumlu hisseder. Öğrencileri için tüm plânlama işini kendisi yapan, dersliğe gelen ve önceden tasarlanmış etkinlikleri onlar üzerine empoze eden öğretmenler, tipik olarak alıngan ve geri çekilme tepkileri ile karşı karşıya gelirler. Çünkü bu öğretmen davranışı, yetişkinin kendini-yönetme ile ilgili benlik kavramı ile uyuşmaz.

Buna bağlı olarak, androgojinin teknolojisinde temel bir öğe, öğrencilerin kendi öğrenmeleri ile ilgili plânlama sürecinde yer almalarıdır. Öğrenci sayısı yeterince küçük ise, plânlamada hepsi doğrudan yer alabilir; sayının 30'un üzerine çıkması durumunda temsilci kurullarından, komitelerden, takım çalışmalarından ya da öğrencilerin plânlamaya temsil edilerek katıldıklarını hissettikleri başka yollardan yararlanılabilir.

Plânlama görevi, tanılanmış gereksinimlerin belirli eğitsel amaçlara (ya da gelişme yönlerine) dönüştürülmesinden, bu amaçlara ulaştıracak öğrenme yaşantılarını tasarımlamaktan ve yürütmekten ve bu amaçların ne ölçüde gerçekleştirilmiş olduğunu değerlendirmekten oluşur. Androgojide bu görevi yerine getirme sorumluluğu, öğrencilerin ve öğretmenlerin paylaştığı karşılıklı bir sorumluluktur.

4- Öğrenme Yaşantılarını Yürütme: Geleneksel Pedogoji uygulamalarında öğretmenin işlevi "öğretmek" olarak tanımlanmıştır. Androgojik yaklaşımda ise öğretmen, akıl verici olmaktan çok bir rehberdir.

5- Öğrenmenin Değerlendirilmesi: Bir yetişkin, başka bir yetişkin tarafından yargılanmaktan hoşlanmaz. Öyle ki, not verme işlevi yetişkinlerin kendilerini çocuk gibi algılamalarına yol açabilir. Bu nedenle Androgojik kuram, kendini değerlendirme sürecini önermektedir (Knowles, 1989:533-536).

Yetişkinlerle Çalışan Öğretici Yeterlikleri

Nairobi Tavsiye Kararlarında belirtildiği gibi, yetişkin eğitiminde öğretici personelin eğiticilik formasyonu dikkate alınması gereken bir durumdur(MEB, 1984:12). Yetişkinlerin eğitim sürecine ilişkin özelliklerin farklı olması nedeniyle, yetişkin eğitiminde görev alacak yönetici, düzenleyici ve öğreticilerin de özel programlarla yetiştirilmeleri gerektiği artık günümüzde tartışma konusu olmaktan çıkmıştır (Bülbül, 1997:292).

Yetişkin eğitimcilerin sahip olmaları gereken yeterlikler konusunda Lindeman, Bergevin, Kidd, Houle, Knowles ve Freire'nin yazıları birçok ortak noktayı göstermektedir. Bunlar hep birlikte, müfredatın öğrenici merkezli olması gerektiğini, öğrenicilerin ihtiyaçların teşhisinde yer almaları gerektiğini, yetişkinlerin kendi kendini yönettiğini, amaçların oluşmasını ve sonuçların değerlendirilmesini, yetişkinlerin problem merkezli olduğunu ve öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcı rol üstlenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir (Clay 1989:213).

Yetişkin eğitimindeki nitelikli eğitici personel sorununa çözüm bulmak amacıyla çeşitli ülkelerde düzenlenen uluslar arası ve yerel toplantılarda birtakım çözüm önerileri gündeme getirilmiştir. Bunlar:Yetişkin eğitiminde görev alacak personelin hizmet öncesi ve hizmet içinde yetiştirilmesi, tam zamanlı olarak görev alacak personelin hizmet- öncesi üniversitelerde yetiştirilmesi gerektiği ve yarı-zamanlı personelin ise kısa süreli kurs ve seminerlerle yetiştirilmesi gereği üzerinedir. Ancak bu yetiştirme esnasında uygulanacak programlarda yetişkin eğitimi ders olarak yer almalı ve bu ders, yetişkin öğrencinin psikolojisi, toplum sorunları, öğretim yöntem ve teknikleri konularını içine almalıdır (Güneş 1991 : 311).

Bu noktada, büyük ölçüde benimsenen genel görüş ise, yetişkin eğitimcisine; 1)Kendisi hakkında bilgi; 2)Öğrenenler hakkında bilgi; 3)Alan hakkında bilgi; 4)Öğrenme süreci hakkında bilgi; 5)Öğretme süreci hakkında bilgi verilmesi gerektiği yönündedir (Boz 1986: 11).

Yetişkin eğitimcisinin yetiştirilmesinde ele alınacak rol ve nitelikler konusunda sunulan bir model ise şöyledir (Güneş 1996: 175):

1- Yetişkin Eğitimcisinin Rolü

a. Plânlamacı-yönetici, programlayıcı, karar verici,

b. Öğretici-canlandırıcı, öğretmen, öğüt verici,

2- Görevin Niteliği

a. Yönlendirici (birinci derecede)

b. Yetiştirici (ikinci derecede)

3- Yetişkin Eğitimcisine Kazandırılacak Nitelikler

a. Teknik yetenekler (davranış,beceri),

b. Sosyal değişme (transformasyon),

c. Sosyal sorumluluk (yurttaşlık),

d Sosyal bütünleşme (alt kültürleşme), şeklinde sıralanmaktadır.

Pedogoji kavramına karşılık olarak "yetişkine öğretme, bilim ve sanatı" anlamında "Androgoji" kavramını ortaya atan Knowles'a göre ise; yetişkinler kendi kendilerini yönetme eğilimindedirler, kendi öğrenimlerinden sorumludurlar ve kazanılmış bir deneyim birikimine sahiptirler. Bu nedenlerle, yetişkinlerin öğrenmesine yardımcı olan kişinin, bilgi nakledicisi olmaktan çok, öncelikle öğrenimi kolaylaştırıcı olarak hizmet sunması gereklidir. Yetişkin öğrenenlerin de ne öğreneceği ve nasıl öğreneceğine karar vermekte, kendi öğrenme başarısını değerlendirmekte rolü olmalı ve süreç, katılanların öğrenme ihtiyaçları üzerinde odaklanmalıdır (Beder, Carrea,1988:75).

Genel anlamda yetişkin eğitiminde öğretici rolünü üstlenen kişi, yetişkin öğrenenlerin;

- Kendi eğilimlerini ortaya koymasına yardımcı olabilmeli,

- Olası yeni durumlarla karşı karşıya getirebilmeli,

- Kişisel donanımındaki eksikliklerine dayalı yaşam sorunlarının tanımlanmasına yardım edebilmeli,

- Rahat ve etkileşimi kolaylaştırıcı fiziksel koşulları sağlayabilmeli, duygularına ve fikirlerine saygı gösterebilmeli ve ,

- Ortaklaşa etkinlikleri cesaretlendirerek, yarışmacılığı, yargılayıcı zihniyeti teşvik etmekten sakınarak, öğrenciler arasında karşılıklı güven ve yardım ilişkileri kurabilmelidir (Ayhan, 1999:45-546).

Okçabol'a göre, yetişkin eğitimci, uzmanı olduğu konu dışında kendisinden çok daha bilgili, tecrübeli ve kültürlü olabilen, eğitime gönüllü olarak katılmış yetişkinlerle çalışmaktadır. Bu nedenle yetişkin eğitimcisi meslek bilgisine sahip olmasının yanı sıra; insancıl, sevecen ve hoşgörülü, başkalarını anlayabilen, insana ve onun yeteneklerine inanan, toplumsal bilinci, önderlik yeteneği, yaşam ve kültür birikimi olan, eleştirel bir düşünce yapısına ve geniş bir dünya görüşüne sahip kimseler olması gerektiğini belirtmektedir (1994:71).

Duman'a göre ise, yetişkin eğitimi kurumlarında istihdam edilen öğretmenler, alan bilgisi, formasyon ve genel kültür yönünden atanacağı yetişkin eğitimi kurumu ve programına göre ek niteliklerle donatılmış olarak yetiştirilmelidir (1997:8).

Hal Beder ve Natalino Carrea, 1988 yılında, yetişkin eğitimi almış öğretmenlerin sınıflarında, bu eğitimi almamış öğretmenlerin sınıflarından daha yüksek düzeyde öğrenci katılımı sağlanabileceği ve öğrencilerin, yetişkin eğitimi alan öğretmenleri daha pozitif değerlendirecekleri hipotezlerinden yola çıkarak deneysel bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmanın sonucunda, yetişkin eğitimi almış öğretmenlerin sınıflarında diğer sınıflara göre daha yüksek oranlarda katılım sağlandığı görülmüştür (Beder, Carrea,1988).

Daha öncede vurgulandığı gibi yetişkinler, çocuk ve gençlerden bir çok noktada farklı özellikler taşıdığı görülmektedir. Bu nedenle yetişkinlere verilen

eğitiminde çocuk ve gençlere verilen eğitimden farklı olması gerekmektedir. Bu alanda çalışacak olan öğretici personelde yetişkin eğitiminin gerektirdiği yeterliklere sahip olmalıdır. Knowles bu yeterlikleri (Knowles, 1996, 222-224) dört ana başlık halinde belirtmiştir. Buna göre yetişkin eğitiminde, yetişkinin öğrenmesini kolaylaştıracak ve rehberlik edecek olan öğretici;

1- Kavramsal ve Kuramsal Açıdan

Yetişkinlerin ihtiyaçları, ilgileri, güdüleri, kapasiteleri ve gelişim özellikleri ile ilgili modern kavramları ve araştırma bulgularını betimleyebilmeli ve uygulayabilmeli,

Gençlerle ve yetişkinlerle ilgili varsayımlardaki farklılıkları ve bu farklılıkların, öğretme boyutunda yansımalarını betimleyebilmeli,

Çevrenin öğrenenler üzerindeki etkilerini değerleyebilmeli ve yapıcı bir biçimde değiştirebilmeli,

Öğrenme kavramlarını betimleyebilmeli ,

Yaptığı işin, yetişkinlerin öğrenmesini kolaylaştırmak olduğunu bilmelidir.

2. Öğrenme Yaşantılarını Plânlama ve Uygulama Açısından

İçerik plân ile süreç plânı arasındaki farkı bilmelidir.

Amaçları gerçekleştirmek için, öğrenenler arası bireysel farklılıkları plânlama aşamasında dikkate alabilmeli,

Karşılıklı saygıyı, güveni, açıklığı, dayanışmacılığı ve güvenliği içeren bir fiziksel ve psikolojik ortam plânlayabilmeli ve sağlayabilmeli,

Öğrenen her yetişkinle, sıcak, duyarlı ve kolaylaştırıcı bir iletişim kurabilmeli,

Öğrenme gereksinimlerini göz önünde bulundurmalı,

Öğrenenleri, kendileri için anlamlı olan amaçlara yöneltebilmeli,

Öğrenenlerin, öğrenmenin her aşamasına katılımını sağlayabilmelidir.

3- Öğrenenlerin Kendilerini Yönetmelerine Yardımcı Olabilme Açısından

Öz yönetimli öğrenme kavramını açıklayabilmeli; diğer yöntemlerle karşılaştırabilmeli,

Öz yönetimli öğrenmeye kendi davranışları ile örnek olabilmelidir.

4. Yöntem Teknik ve Materyallerin Seçimi Açısından,

Öğrenme yaşantılarını plânlamada, yeni ve uygun yöntemler kullanabilmeli,

Belirli eğitim amaçlarını gerçekleştirmek üzere, belirli bir yöntemi, tekniği ya da materyali seçmenin mantığını kurabilmeli,

Çok çeşitli soru yöntemlerini kullanabilmeli,

İzleyici katılımı yöntemlerini kullanabilmeli,

Grup tartışması tekniklerini kullanabilmeli,

Deneysel ve benzetim yöntemlerini kullanabilmeli,

Yeni durumlara uygun düşecek teknikler bulabilmelidir (Knowles, 1996:222-224).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama yöntemi ve araçları ile toplanan verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, merkez ilçe halk eğitimi merkezlerinde görev yapmakta olan ücretli usta öğreticilerin yeterliklerinin bu görevin gerektirdiği nitelikler açısından ne durumda olduğunu saptamayı amaçlayan betimsel bir araştırma olup, ilişkisel tarama modelindedir.

Evren ve Örneklem

Evren

Araştırmanın genel evrenini, 1999-2000 öğretim yılında M.E.B Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapmakta olan müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticiler oluşturmaktadır. Halen ülkemizde 881 Halk Eğitimi Merkezi Müdürü, 125 Rehber öğretmen, 12512 ücretli usta öğretici görev yapmaktadır (M.E.B. Ç.Y.E.G.M'den alınan bilgi).

Türkiye genelinde bir araştırma olarak planlanmasına rağmen, zaman ve maliyet açısından ekonomik olması düşüncesi ile 81 il merkezi ve metropol ilçelerde bulunan halk eğitimi merkezlerinde görev yapan müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticiler araştırmanın çalışma evreni olarak alınmıştır. Söz konusu 81 il merkezinde ve metropol ilçelerde görev yapan 126 müdür, 85 rehber öğretmen ve 4207 ücretli usta öğretici araştırmanın çalışma evrenini oluşturmuştur.

Örneklem

Sayılarının yeterince küçük olması nedeni ile çalışma evrenindeki tüm müdür ve rehber öğretmenlere ulaşılmak istenmiş, bunlar içerisinden ayrıca bir örneklem alınmamıştır. Ücretli usta öğreticilerin sayılarının, zaman ve maliyet açısından karşılanamayacak ölçüde büyük olması nedeni ile, bunlar içerisinden bir örneklem alınmıştır.

Ücretli usta öğreticilerden alınacak örneklem aşağıda belirtilen formüle göre belirlenmiştir:

$$n = \frac{t^2(PxQ)/d^2}{1+\frac{1}{N}\left[\frac{t^2(PxQ)}{d^2}\right]}$$

(Çıngı, 1994)

(t = 1,96 P = Q = 0,50 d = 0,3 olarak alınmıştır.)

Bu formüle göre belirlenen örneklem büyüklüğü, 1254 ücretli usta öğreticiden oluşmuştur.

Ücretli usta öğreticilerin örnekleminde oranlı eleman örnekleme modeli kullanılmıştır. Şöyle ki, her ilin ücretli usta öğretici sayısının çalışma evreni içerisindeki oranı, örnekleme büyüklüğüne yansıtılmış ve böylece her bir ilden, istihdam edilen toplam ücretli usta öğretici sayısına göre farklılaşan bir oranda örnek seçilmiştir.

Genel olarak bakıldığında, araştırmada tablo 1.1'de gösterildiği gibi 82 ilde 126 halk eğitimi merkezi müdürü, 85 rehber öğretmen ve 1254 ücretli usta öğretici olmak üzere toplam 1465 kişiye ulaşılması planlanmıştır. Fakat, rehber öğretmen ve Halk Eğitimi Merkezi Müdürlerine gönderilen anketlerin, yerel insiyatif ile çoğaltılarak ilçe halk eğitimi merkezlerinde de uygulanması sonucu, geri dönen anket sayısı beklenenden fazla olmuş ve bu anketler de değerlendirilmeye alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Türkiye genelinde halk eğitim merkezlerinde çalışan ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitimi ilkeleri açısından yeterliliklerini saptamayı amaçlayan bu araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır.

Anket Formlarının Geliştirilmesi.---Malcolm Knowles"un sınırlama olmaksızın kulanım izni verdiği, "yetişkin eğitimcisi/yetiştirici rolü için öz tanılama ve değerlendirme" ölçeğinden yararlanılarak geliştirilmiştir. Bu bağlamda ücretli usta öğreticilere ve diğerlerine uygulanmak üzere iki anket geliştirilmiştir. Halk eğitimi merkez müdürleri ve rehber öğretmenler için geliştirilen anket, kişisel bilgiler (1.bölüm), Ücretli usta öğreticilerin yetişkinlerin öğrenme özellikleri açısından yeterlik düzeyleri (2.bölüm), Ücretli usta öğreticilerin öğrenme etkinliklerini planlama ve uygulama açısından yeterlik düzeyleri (3.bölüm), Ücretli usta öğreticilerin öğretim sürecinde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin seçimi açısından yeterlik düzeyleri (4.bölüm), olmak üzere dört bölümden oluşmuştur. Ücretli usta öğreticiler için geliştirilen anket ise, kişisel bilgiler (1.bölüm), iş ortamındaki kişisel özellikleri (2.bölüm), öğrenme özellikleri açısından yeterlik düzeyleri (3.bölüm), öğrenme etkinliklerini planlama ve uygulama açısından yeterlik düzeyleri (4.bölüm), öğretim sürecinde kullanılan yöntem, teknik ve materyallerin seçimi açısından düzeyleri (5.bölüm), yetişkinlerin öğrenme sürecindeki etmenlerin önem dereceleri, (5.bölüm), yöntem ve tekniklerin kullanılma sıklığı (6.bölüm) ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları (7.bölüm) olmak üzere yedi bölümden oluşmuştur.

Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterliklerine yönelik, müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticilerin değerlendirmelerini saptamak isteyen anket; "Hiç", "Az", "Orta", "Çok", "Pek çok" düzeylerini kapsayan beşli likert tipi dereceleme ölçeği olarak düzenlenmiştir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinin ve alanda çalışan halk eğitimi uzmanlarının görüşleri doğrultusunda ankete son biçimi verilmiştir.

Anket Formlarının Uygulanması.---Geliştirilen ve alan uzmanlarının görüşleri alınarak son biçimi verilen anket formları, araştırmaya destek veren Millî

Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Araştırma Şubesi yardımıyla resmi olarak posta yolu ile alana gönderilmiş ve yaklaşık üç hafta sonra, yine aynı yolla anketlerin tamamına yakınının dönüşü sağlanmıştır.

Araştırmaya Katılan Gruplara Gönderilen ve Geri Dönen Anketlerin Sayı ve Oranları Tablo 1.1'de verilmektedir.

Tablo-1.1. Araştırmaya Katılan Gruplara Gönderilen ve Geri Dönen Anketlerin Sayı ve Oranları

Uygulamaya Katılan Gruplar	Gönderilen Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı
Halk Eğitimi Merkez Müdürü	126	184
Rehber Öğretmen	85	115
Ücretli Usta Öğretici	1254	1158
Toplam	**1465**	***1457**

Tablodan da görüldüğü üzere halk eğitimi merkez müdürleri ve rehber öğretmenler için gönderilen anketler, yerel insiyatifle çoğaltılarak ilçe halk eğitimi merkezlerinde de uygulanmıştır. Bunun sonucunda bu gruplarda beklenenden daha fazla anket yanıtlanarak geri dönmüştür. * Bu durum araştırmacının istemi ve planlaması dışında gerçekleşmiştir. Yerel insiyatifle çoğaltılan anketleri, gönderilen anketlerden ayıklamakta mümkün olamamıştır. Bu durumun istatistiksel çözümlemeler yapılmasında bir sakıncaya yol açıp açmadığı konusunda, Ankara ve Hacettepe Üniversitelerinin birer istatistik uzmanına danışılmıştır. Uzmanlar, Çoğaltılan anketlerin, araştırmanın genel evreninde yer alan kişilere uygulandığını, Bu durumun örneklem değerinin evren parametrelerine yaklaşmasına yol açacağını, dolayısıyla araştırmanın güvenirliğini artırabilecek bir durum olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşler bağlamında, elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemelerinde bir sakıncasının olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Bu araştırmada, 1457 denekten toplanan veriler, kodlanarak bilgisayara yüklenilmiş ve "SPSS (Statistical Package Program for social Sciences) 10.0 for windows " istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin, yüzde (%), frekans (f), aritmetik ortalama (x), standart sapma (ss) , analizlerinin yanı sıra

kümelerin cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için One- Way Anova (Tek yönlü varyans analizi) yapılmıştır. Evren ortalamalarının arasında ortaya çıkan anlamlı farkın hangi yönde olduğunu anlamak için ise çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi tekniği kullanılmıştır. Yorumlarda x=0.05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Verilerin böylece çözümlenmesi ile oluşturulan tablolar, halk eğitimi ilkeleri ışığında yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik olarak düzenlenen anket aracılığı ile toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumları yer almaktadır. İlk olarak, araştırmanın örneklemini oluşturan müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler verilmektedir. İkinci olarak, müdür ile rehber öğretmenlerin ücretli usta öğreticileri, ücretli usta öğreticilerin ise kendilerini değerlendirmelerine göre, halk eğitimi merkezlerinde çalışan ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterliklerine ilişkin bulgular ve yorumları yer almaktadır. Bu kısımda müdürler ve rehber öğretmenler, kurumlarında görev yapan ücretli usta öğreticileri genelleyerek değerlendirirken, ücretli usta öğreticiler kendilerini değerlendirmişlerdir. Üçüncü olarak ise ücretli usta öğreticilerin, kendi uygulamalarını ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını değerlendirmelerine ilişkin bulgular ve yorumları üzerinde durulmaktadır.

Yetişkin Eğitimi Personelinin Demografik Özellikleri

Araştırma örnekleminde halk eğitimi merkezlerinde çalışan 1254 ücretli usta öğretici yer almıştır. Cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo. 2.1.'de verilmektedir

Tablo. 2.1. Ücretli Usta Öğreticilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Bay	61	5,3
Bayan	1095	94,7
Toplam	**1156**	**100**

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin tamamına yakınını (% 94,7) bayanlar oluştururken, sadece % 5,3'ünü baylar oluşturmaktadır. Örnekleme girenlerin cinsiyet dağılımının bu kadar dengesiz olmasında, Tablo 2.3'te görüleceği üzere, açılan kursların büyük çoğunluğunun, biçki, dikiş, nakış, giyim gibi bayanlara yönelik kurslar olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin öğrenim düzeylerine göre dağılımı Tablo. 2.2.'de verilmektedir.

Tablo. 2.2. Ücretli Usta Öğreticilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyleri	F	%
İlkokul	43	3,7
Ortaokul	130	11,3
Lise	828	71,9
Yüksekokul/Üniversite	150	13,0
Toplam	**1151**	**100**

Ücretli usta öğreticilerin öğrenim düzeylerine bakıldığında büyük çoğunluğunun, yaklaşık 2/3 sinin lise mezunu olduğu görülmektedir. Yüksekokul ve üniversite mezunu ücretli usta öğreticilerin sayısı az olmakla birlikte, ilkokul ve orta okul mezunu usta öğreticilerin toplamı kadardır.

Ücretli usta öğreticilerin branşlarına göre dağılımı Tablo.2.3.'de verilmektedir.

Tablo.2.3. Ücretli Usta Öğreticilerin Branşlarına Göre Dağılımı

BRANŞLAR	F	%
Kadın el sanatları (Biçki, Dikiş, Nakış, v.b.)	979	84,54
Kilim ve Halı Dokuma	58	5,00
Bilgisayar	51	4,40
Kuaför, Cilt Bakımı	23	1,98
Halk Dansları	16	1,38
Anne Eğitimi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	6	0,51
Resim	4	0,34
Okuma - Yazma	4	0,34
Ev yönetimi ve Beslenme	3	0,25
İngilizce	2	0,17
Muhasebe	2	0,17
Jimnastik, Karate	2	0,17
Ayakkabı İmalat	2	0,17
Daktilo	2	0,17
Turizm Otelcilik	1	0,08
Elektrik	1	0,08
Gümüş İşleme	1	0,08
Halk eğitimii	1	0,08
Toplam	**1158**	**100**

Örneklemi oluşturan ücretli usta öğreticilerin tamamına yakınının branşı (%84,54) kadın el sanatları (biçki, dikiş, nakış, giyim v.b) olduğu görülmektedir. Geriye kalan branşlardaki usta öğreticilerin sayısı ve oranı oldukça düşüktür.

Araştırmanın örnekleminde daha çok biçki, dikiş, nakış, giyim branşlarında usta öğreticilerin ağırlık taşıması bir örneklem hatası olarak görülmemelidir. Çünkü, M.E.B. istatistiklerine göre, halk eğitimi merkezlerinde açılan meslek kursları, yine bu kurumlarda açılan toplam kursların %80'nini oluşturmaktadır. Meslek kurslarına devam eden kursiyerlerin ise 5/4'ünü bayanlar oluşturmaktadır(M.E.B.2000,s.178)

Tablo.2.4.'de örneklemi oluşturan grupların meslekteki çalışma yıllarına göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 2.4. Grupların Meslekteki Çalışma Yıllarına Göre Dağılımı

GRUPLAR	1-5 YIL		6-10 YIL		11-15 YIL		16 YIL VE ÜZERİ		TOPLAM	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	361	31,2	418	36,1	251	21,7	128	11,3	1158	100
Rehber öğretmen	11	9,4	14	12,0	10	8,5	82	70,1	117	100
Müdür	8	4,3	10	5,4	18	9,7	149	80,5	185	100

Müdür ve rehber öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 16 yıl veya bunun üzerinde bir süreden beri eğitimci olarak çalıştıkları görülmektedir. Buna karşın, ücretli usta öğreticilerin hizmet yıllarının daha çok 1-15 yıl arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Müdürlerin ve rehber öğretmenlerin halk eğitimi kurumlarında çalışma yıllarına göre dağılımı Tablo 2.5'de verilmektedir.

Tablo 2.5. Müdürlerin ve Rehber Öğretmenlerin Halk Eğitimi Merkezlerinde Çalışma Yıllarına Göre Dağılımı

GRUPLAR	1-5 YIL		6-10 YIL		11-15 YIL		16 YIL VE ÜZERİ		TOPLAM	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Rehber öğretmen	10	8,8	10	8,8	10	8,8	83	73,5	113	100
Müdür	55	31,1	52	29,4	33	18,6	37	20,9	177	100

Buna göre, müdürlerin halk eğitimi kurumlarındaki çalışma yıllarına göre dağılımına bakıldığında yarıdan fazlasının on yıl ve daha az süredir (%60,5) halk eğitimi merkezlerinde çalıştıkları görülmektedir. Rehber öğretmenlerin ise büyük çoğunluğunun (%73,5) on altı yıl ve daha fazla halk eğitimi merkezlerinde görev yaptıkları görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlerin eğitsel özellikleri konusunda herhangi bir hizmet içi eğitim alıp almadıklarına ilişkin verdikleri cevapların dağılımı Tablo.2.6.'da verilmektedir.

Tablo.2.6. Ücretli Usta Öğreticilerin Yetişkinlerin Eğitsel Özellikleri Konusunda Herhangi Bir Hizmet İçi Eğitim Alıp Almadıklarına İlişkin Verdikleri Cevapların Dağılımı

Hizmet İçi Eğitim Durumu	F	%
Evet	450	40,7
Hayır	655	59,2
Toplam	1106	100

Ücretli usta öğreticilerin yarısından daha fazlası, yetişkinlerin eğitsel özellikleri konusunda herhangi bir hizmet içi eğitim almadıklarını belirtirken, diğer usta öğreticiler konu ile ilgili hizmet içi eğitim etkinliklerine katıldıklarını ifade etmektedirler.

Ücretli usta öğreticilerin branşları ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim alıp almadıklarına ilişkin verdikleri cevapların dağılımı Tablo 2.7' de verilmektedir.

Tablo 2.7. Ücretli Usta Öğreticilerin Branşları İle İlgili Herhangi Bir Hizmet İçi Eğitim Alıp Almadıklarına İlişkin Verdikleri Cevapların Dağılımı

HİZMET İÇİ EĞİTİM Durumu	F	%
Evet	627	57,5
Hayır	460	42,2
Toplam	1091	100

Ücretli usta öğreticilerin yarıdan biraz fazlası branşları ile ilgili hizmet içi eğitim aldıklarını belirtirken, diğer usta öğreticiler, branşlarına yönelik hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmektedirler.

Yorum

Örnekleme katılan usta öğreticilerin demografik özelliklerine baktığımızda, ortalama bir ücretli usta öğreticinin profili şöyle oluşmaktadır: Bayan, lise mezunu, kadın el sanatlarının birinde yeterliği bulunan, 1-10 yıllık bir süredir Halk eğitimi Merkezlerinde görev yapan, branşı konusunda hizmet içi eğitime katılmış olma olasılığı, halk eğitimi konusunda bir hizmet içi eğitime katılmış olma olasılığından yüksek olan bir kimsedir.

Ücretli usta öğreticilerin kıdemlerinin fazla olması dikkat çekici görülmektedir. Çünkü usta öğreticilik tam zamanlı bir iş değildir. Hizmet yıllarının fazla olması,

ücretli usta öğreticiliğin gelir getiren bir meslek haline geldiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir. müdürlerin %80'inin kıdemi 16 yılın üstünde olmasına karşın, bunların yalnızca 5/1'inin halk eğitimi merkezlerindeki hizmet yılları 16 yılın üzerinde bulunmaktadır. Dolayısıyla, müdürlerin halk eğitimi alanında temelden yetişmedikleri, eğitim sisteminin diğer alanlarından halk eğitimi alanına geçiş yapmış oldukları anlaşılmaktadır. Rehber öğretmenlerin ise halk eğitimi alanında temelden yetişmiş ve büyük oranda hizmetlerini bu alanda sürdürmüş oldukları anlaşılmaktadır.

Ücretli Usta Öğreticilerin Yetişkin Eğitimi Yeterlikleri

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları bilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 3.1'de verilmektedir.

Tablo 3. 1. "Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkin Kursiyerlerin İhtiyaçları İlgileri ve Güdüleri ile İlgili Kavramları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		TOPLAM	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	3	0,3	32	2,8	231	20,2	551	48,2	325	28,5	1142	100
Rehber öğretmen	0	0	12	10,6	58	51,3	38	33,6	5	4,3	115	100
Müdür	2	1,1	32	17,5	92	50,3	46	25,1	11	6,0	185	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin çoğunluğu kendilerinin yetişkinlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları "çok" ve "pek çok" düzeyde bildiklerini belirtirken, önemli bir kısmı da (%20,2) söz konusu kavramlar hakkında "orta" düzeyde bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Bu değerlendirmelere göre ücretli usta öğreticilerin %96,9'unun yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları orta düzey ve üstünde bildiklerini, bu yeterliğe sahip olduklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlere yönelik kavramları ne düzeyde bildikleri konusunda, halk eğitimi müdürleri ile rehber öğretmenlerin görüşleri arasında benzerlikler görülmektedir. Buna göre, her iki grubun da yarısı, ücretli usta öğreticilerin ilgili kavramları "orta" düzeyde bildiklerini belirtmektedirler. Bu iki grubun

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

diğer yarısının vermiş olduğu yanıtlar, "çok" ve "az" düzeyleri üzerinde yoğunlaşmıştır.

Grupların değerlendirmeleri karşılaştırıldığında, ücretli usta öğreticilerin çoğunluğu, yetişkinlere yönelik kavramları bilme açısından kendilerini "çok-pekçok" düzeyde yeterli görmelerine karşın, müdürler ve rehber öğretmenlerin çoğunluğu ücretli usta öğreticileri "orta" düzeyde yeterli görmektedir.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 3.2'de verilmektedir.

Tablo 3. 2. "Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkin Kursiyerlerin İhtiyaçları İlgileri ve Güdüleri Ile Kavramları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	147,272	2	73,636	118,206	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	893,930	1435	0,623			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1041,202**	**1437**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

p < 0,05

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları ilgileri ve güdüleri ile kavramları bilme düzeyleri"ni değerlendirmelerinde, müdürler ile usta öğreticilerin görüşleri arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticilerin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları bilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 4.1'de verilmektedir.

Tablo 4.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kavramları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	1	0,1	24	2,1	186	16,2	502	43,8	433	37,8	1146	100
Rehber öğretmen	3	2,6	14	12,2	54	47,0	34	29,6	10	8,7	115	100
Müdür	1	0,5	30	16,4	87	47,5	57	31,1	8	4,4	184	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin tamamına yakını (%81,6) kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları "çok" ve "pek çok" düzeyinde bildiklerini belirtirken, önemli bir kısmı da (%16,2) "orta" düzeyde bilgi sahibi olduklarını belirtmektedirler. Bu ifadelerden yola çıkıldığında, ücretli usta öğreticilerin hemen tamamı, yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramlara sahip olma açısından kendilerini "orta" düzey ve üzerinde yeterli bulmaktadırlar. Halk eğitimi müdürleri ile rehber öğretmenler ise ücretli usta öğreticileri bu konuda daha çok "orta" düzeyde yeterli görmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 4.2'de verilmektedir.

Tablo 4.2. "Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kavramları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	198,869	2	99,434	159,983	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	895,627	1441	0,622			Rehber Öğretmen	2			*
Toplam	**1094,495**	**1443**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları bilme düzeyi" ni değerlendirmelerinde, müdürler ile usta öğreticilerin görüşleri arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticilerin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 5.1'de verilmektedir.

Tablo.5.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kaynaklara Ulaşabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	14	1,2	57	5,0	222	19,4	463	40,5	386	33,8	1142	100
Rehber öğretmen	3	2,6	27	23,5	47	40,9	31	27,0	7	6,1	115	100
Müdür	6	3,3	42	22,8	80	43,5	43	23,4	13	7,1	184	100

Buna göre ücretli usta öğreticilerin büyük çoğunluğu (%74,3) kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara "çok" ve "pek çok" düzeyinde ulaşabildiklerini belirtirken, önemli bir kısmı da (19,4) ilgili kaynaklara "orta" düzeyde ulaşabildiklerini belirtmektedirler. Öyleyse, ücretli usta öğreticilerin tamamına yakınının (%93,7'si) yetişkinlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşmakta sıkıntı çekmedikleri söylenebilir. Halk eğitimi müdürleri ve rehber öğretmenlerin çoğunluğu, ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlerin öğrenmelerine ilişkin kaynaklara "orta ve çok" düzeyinde ulaşabildiklerini belirtmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 5.2'de verilmektedir.

Tablo 5.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin Öğrenmeleri İle İlgili Kaynaklara Ulaşabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	197,313	2	98,657	116,255	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	1220,320	1438	0,849			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1417,634**	**1440**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme düzeyleri" ni değerlendirmelerinde, müdürler ile usta öğreticilerin görüşleri arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticilerin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin "çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları bilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 6.1'de verilmektedir.

Tablo.6.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çocuk Ve Yetişkin Arasındaki Farklılıkları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	2	0,2	24	2,1	118	10,4	452	39,8	539	47,5	1135	100
Rehber öğretmen	4	3,6	12	10,8	40	36,0	42	37,8	13	11,7	111	100
Müdür	3	1,6	28	15,3	72	39,3	62	33,9	18	9,8	183	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin yarıya yakını, çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları "pek çok" düzeyinde bildiklerini belirtmektedirler. Toplam değerlendirmelere baktığımızda ücretli usta öğreticilerin %97,7'si "orta-çok" ve "pek çok" düzeyinde, çocuk ile yetişkin arasındaki farklılıklar hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Müdürler ve rehber öğretmenler ise, ücretli usta öğreticilerin, bu konudaki yeterliklerini daha çok "orta" ve "çok" düzeyinde değerlendirirken, müdürler ile rehber öğretmenlerin bu konudaki yeterliği "az" düzeyinde değerlendirme oranlarının, "az" düzeyinde değerlendiren usta öğreticilerden oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 6.2'de verilmektedir.

Tablo. 6.2. . Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çocuk Ve Yetişkin Arasındaki Farklılıkları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi ve Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	204,764	2	102,382	160,739	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	908,286	1426	0,637			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1113,050**	**1428**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları bilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "çevrenin (aile, iş, akraba, mahalle) yetişkin kursiyerler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirip, bunları gerektiğinde yapıcı bir biçimde yönlendirebilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 7.1'de verilmektedir.

Tablo.7.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çevrenin (Aile, İş, Akraba, Mahalle) Yetişkin Kursiyerler Üzerindeki Olumlu Ve Olumsuz Etkilerini Değerlendirip, Bunları Gerektiğinde Yapıcı Bir Biçimde Yönlendirebilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	2	0,2	35	3,1	188	16,6	453	401	452	40,0	1130	100
Rehber öğretmen	2	1,8	23	20,2	45	39,5	23	20,2	21	18,4	114	100
Müdür	6	3,3	30	16,4	75	41,0	56	30,6	16	8,7	183	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin, tamamına yakını (%80,1) çevrenin etkilerini dikkate alıp kursiyerleri yönlendirme yeterlikleri açısından kendilerini "çok" ve "pek çok" düzeyinde yeterli görmektedirler. Ücretli usta öğreticilerin, bu konuda oldukça az oranda (%3,3) "hiç" ve "az" düzeylerini seçmeleri dikkat çekmektedir. Müdürler ve rehber öğretmenler ise, bu konuda öğreticileri, çoğunlukla "orta" düzeyde yeterli bulmaktadırlar. Fakat "az" düzeyinde yeterli bulanların oranı 1/5'i bulmaktadır.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 7.2'de verilmektedir.

Tablo.7.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Çevrenin (Aile, İş, Akraba, Mahalle) Yetişkin Kursiyerler Üzerindeki Olumlu Ve Olumsuz Etkilerini Değerlendirip, Bunları Gerektiğinde Yapıcı Bir Biçimde Yönlendirebilme". Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	181,333	2	90,667	122,120	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	1057,229	1424	0,742			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1238,562**	**1426**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

p < 0,05

"Ücretli usta öğreticilerin, çevrenin (aile, iş, akraba, mahalle) yetişkin kursiyerler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirip, bunları gerektiğinde yapıcı bir biçimde yönlendirebilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "yetişkinlerin öğrenmesi ile ilgili kuramları bilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 8.1'de verilmektedir.

Tablo.8.1 Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkinlerin Öğrenmesi İle İlgili Kuramları Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	5	0,4	37	3,3	186	16,6	513	45,8	378	33,8	1119	100
Rehber öğretmen	2	1,7	21	18,3	49	42,6	38	33,0	5	4,3	115	100
Müdür	11	6,0	37	21,3	78	42,9	50	27,5	6	3,3	182	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin büyük çoğunluğu (%79,6) yetişkinlerin öğrenmesi ile ilgili öğrenme kuramlarını "çok" ve "pek çok" düzeyde bildiklerini ifade etmektedir. Geriye kalanlar ise (%16,6) orta düzeyde bildiklerini ifade etmektedirler. Bu ifadelere göre ücretli usta öğreticilerin tamamına yakınının (%96,2) yetişkinlerle

ilgili kuramlar hakkında "orta" düzey ve üzerinde bilgi sahibi olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Müdürler ve rehber öğretmenler ise yetişkinlerle ilgili öğrenme kuramlarını ücretli usta öğreticilerin, daha çok "orta" ve "çok" düzeyde bildiklerini düşünmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 8.2'de verilmektedir.

Tablo.8.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkinlerde Öğrenme Kuramlarını Bilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	236,737	2	118,369	169,401	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	987,330	1413	0,699			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1224,068**	**1415**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlerde öğrenme kuramlarını bilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "yetişkin kursiyerlerin öğrenmelerini kolaylaştırabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 9.1'de verilmektedir.

Tablo.9.1 Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin, Öğrenmelerini Kolaylaştırabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	3	0,3	110	0,9	116	10,2	469	41,3	537	47,3	1113	100
Rehber öğretmen	1	0,9	7	6,3	54	48,2	37	33,0	13	11,6	112	100
Müdür	2	1,1	26	14,1	79	42,9	64	34,8	13	7,1	184	100

Buna göre, daha önceki tablolarda olduğu gibi ücretli usta öğreticiler yetişkin kursiyerlerin öğrenmelerini "çok iyi" düzeyde kolaylaştırabildiklerini ifade etmektedirler . Öyle ki, öğreticilerin tamamına yakını (%98.8), yetişkin kursiyerlerin öğrenmelerini kolaylaştırabilme yeterliliklerini "orta", "çok" ve "pek çok" düzeyde gördüklerini ifade etmektedirler. Müdürler ve rehber öğretmenler ise ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlerin öğrenmelerini kolaylaştırabilme yeterliklerinin daha çok "orta" düzeyde görürken, genelde öğreticilerin öğrenmeyi kolaylaştırabildiklerini ifade etmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 9.2'de verilmektedir.

Tablo.9.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerin, Öğrenmelerini Kolaylaştırabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	213,941	2	106,970	192,569	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	793,241	1428	0,555			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1007,182**	**1430**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin öğrenmelerini kolaylaştırabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "ders planını, yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 10.1'de verilmektedir.

Tablo.10.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Ders Planını, Yetişkinlerin İstek Ve Beklentileri Doğrultusunda Esnetebilme " Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	17	1,5	60	5,2	205	17,9	477	41,7	385	33,6	1145	100
Rehber öğretmen	3	2,7	7	6,2	39	34,5	38	33,6	26	23,0	113	100
Müdür	4	2,2	23	12,5	84	45,7	52	28,3	21	11,4	184	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin büyük bir bölümü (%75,3) ders planlarını , yetişkin istek ve beklentileri doğrultusunda "çok" ve "pek çok" düzeyde esnetebildiklerini ifade ederken, diğer usta öğreticilerin çoğunluğu ise yetişkinlerin istek ve beklentilerini "orta" düzeyde göz önünde bulundurduklarını ifade etmektedirler. Müdürler ve rehber öğretmenlerin çoğunluğu ise usta öğreticilerin bu konudaki yeterliklerini "orta ve çok" düzeyinde görmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 10.2'de verilmektedir.

Tablo.10.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Ders Planını, Yetişkinlerin İstek Ve Beklentileri Doğrultusunda Esnetebilme Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	85,087	2	42,544	21,535	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	2842,824	1439	1,976			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**2927,911**	**1441**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, ders planını, yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları

cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 11.1'de verilmektedir.

Tablo.11.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Öğrenme Sırasında Yetişkinlerin Bireysel Farklılıklarını Göz önünde Bulundurabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	7	0,6	18	1,6	152	13,3	533	46,6	433	37,9	1143	100
Rehber öğretmen	2	1,8	16	14,3	43	38,4	35	31,3	16	14,3	112	100
Müdür	5	2,7	31	16,9	74	40,4	51	27,9	22	12,0	183	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin %84,5'i öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını "çok" ve "pek çok" düzeyde göz önünde bulundurduklarını belirtmektedirler. Müdürler ve rehber öğretmenlerin ise ücretli usta öğreticilerin yetişkinler arasındaki bireysel farklılıkları daha çok "orta" düzeyde göz bulundurduklarını ifade etmekle birlikte, genelde bu farklılıkların göz önünde bulundurulduğunu gözlemledikleri görülmektedir.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 11.2'de verilmektedir.

Tablo.11.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Öğrenme Sırasında Yetişkinlerin Bireysel Farklılıklarını Göz önünde Bulundurabilme " Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	169,982	2	84,991	127,656	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	955,392	1435	0,666			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1125,374**	**1437**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

p < 0,05

"Ücretli usta öğreticilerin, öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortam sağlayabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 12.1'de verilmektedir.

Tablo.12.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Karşılıklı Saygı, Güven, Açıklık Ve Dayanışma İçeren Bir Psikolojik Ortam Sağlayabilme "Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	1	0,1	14	1,2	110	9,5	390	33,9	637	55,3	1152	100
Rehber öğretmen	2	1,8	16	14,2	38	33,6	36	31,9	20	17,7	113	100
Müdür	2	1,1	17	9,3	63	34,4	68	37,2	33	18,0	183	100

"Buna göre, ücretli usta öğreticilerin yarısı, karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortamı "pek çok" düzeyde sağlayabildiklerini ifade ederken, diğer ücretli usta öğreticilerin çoğunluğu ise (%33,9) çok düzeyinde, böyle bir psikolojik ortamı sağlayabildiklerini ifade etmektedirler. Böylece ücretli usta öğreticilerin tamamına yakınının (%89,2) bu yeterliliğe "çok" ve "pek çok" düzeyde sahip olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Müdürler ve rehber öğretmenler ise ücretli usta öğreticilerin bu yeterliliğe daha çok, "orta" ve "çok" düzeylerinde sahip olduklarını belirtmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 12.2'de verilmektedir.

Tablo. 12.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Karşılıklı Saygı, Güven, Açıklık Ve Dayanışma İçeren Bir Psikolojik Ortam Sağlayabilme "Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	160,503	2	80,252	123,520	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	938,820	1445	0,650			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1099,323**	**1447**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortam sağlayabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "yetişkin kursiyerlerle, sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişim sağlayabilme" yeterliliklerine ilişkin olarak grupların verdikleri cevapların dağılımı Tablo 13.1'de verilmektedir.

Tablo.13.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerle, Sıcak, Duyarlı Ve Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Bir İletişimi Sağlayabilme " Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	2	0,2	14	1,2	102	8,9	371	32,3	658	57,4	1147	100
Rehber öğretmen	0	0	9	8,0	35	31,3	44	39,3	24	21,4	112	100
Müdür	1	0,6	10	5,5	62	34,3	77	42,5	31	17,1	181	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin yarısından fazlası, kursiyerlerle sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişimi "pek çok" düzeyde sağlayabildiklerini belirtmekte; diğer usta öğreticilerin de çoğunluğu (%32,3) söz konusu iletişimi "çok" düzeyde sağlayabildiklerini belirttikleri görülmektedir. Müdürler ise söz konusu yeterlik açısından ücretli usta öğreticileri çoğunlukla "çok" düzeyde yeterli görürken, rehber öğretmenler daha çok "orta" düzeyde yeterli görmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 13.2'de verilmektedir.

Tablo.13.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerlerle, Sıcak, Duyarlı Ve Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Bir İletişimi Sağlayabilme "Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	128,365	2	64,182	114,033	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	808,801	1437	0,563			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**937,166**	**1439**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerle, sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişimi sağlayabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "yetişkin kursiyerleri, öğrenmeye motive edebilme " yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 14.1'de verilmektedir.

Tablo.14.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yetişkin Kursiyerleri, Öğrenmeye Motive Edebilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	4	0,4	34	3,0	201	17,6	504	44,1	399	34,9	1142	100
Rehber öğretmen	3	2,7	16	14,3	47	42,0	37	33,0	9	8,0	112	100
Müdür	5	2,7	33	17,9	87	47,3	45	24,5	14	7,6	184	100

"Buna göre, ücretli usta öğreticilerin tamamına yakını (%79) kursiyerleri "çok" ve "pek çok" düzeyde öğrenmeye motive edebildiklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Müdürler ve rehber öğretmenler ise, ücretli usta öğreticilerin kursiyerleri genel olarak "orta" düzeyde öğrenmeye motive edebildiklerini belirtmişlerdir.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 14.2'de verilmektedir.

Tablo.14.2. Ücretli Usta Öğreticilerin,. "Yetişkin Kursiyerleri, Öğrenmeye Motive Edebilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi ve Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	175,963	2	87,981	156,703	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	794,458	1415	0,561			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**970,421**	**1417**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

p < 0,05

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerleri, öğrenmeye motive edebilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "öğrenme etkinliklerini plânlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin kursiyerlerin katılımlarını sağlayabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 15.1'de verilmektedir.

Tablo.15.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, " Öğrenme Etkinliklerini Plânlamaya, Yürütmeye Ve Değerlendirmeye Yetişkin Kursiyerlerin Katılımlarını Sağlayabilme "Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	0	0	18	1,6	106	9,4	452	40,2	548	48,8	1124	100
Rehber öğretmen	1	0,9	8	7,1	42	37,5	45	40,2	16	14,3	112	100
Müdür	0	0	25	13,7	73	40,1	65	35,7	19	10,4	182	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin %89'u, öğrenme etkinliklerini planlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin kursiyerlerin katılımlarını "çok" ve "pek çok" düzeyde sağlayabildiklerini ifade etmektedirler. Rehber öğretmenlerin ve usta öğreticilerin büyük çoğunluğu, usta öğreticilerin kursiyer katılımını büyük ölçüde sağladıklarını ifade ederken, müdürlerin çoğunluğu, "orta" düzeyde katılımın sağlanabildiğini ifade etmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 15.2'de verilmektedir.

Tablo.15.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Öğrenme Etkinliklerini Plânlamaya, Yürütmeye Ve Değerlendirmeye Yetişkin Kursiyerlerin Katılımlarını Sağlayabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	175,700	2	87,850	137,890	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	909,784	1428	0,637			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1085,484**	**1430**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, öğrenme etkinliklerini plânlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin kursiyerlerin katılımlarını sağlayabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin , "yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve kullanabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 16.1'de verilmektedir.

Tablo.16.1. Ücretli Usta Öğreticilerin,". Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenmesi İçin Öğretim Yöntem Ve Tekniklerini Seçme Ve Kullanabilme "Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	3	0,3	23	2,0	151	13,3	503	44,3	456	40,1	1136	100
Rehber öğretmen	2	1,8	10	8,8	46	40,7	43	38,1	12	10,6	113	100
Müdür	7	3,8	26	14,3	68	37,4	70	38,5	11	6,0	182	100

"Buna göre, ücretli usta öğreticilerin tamamına yakını (%84,5), kursiyerlerin etkin bir biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve teknikleri "çok" ve "pek çok" iyi biçimde seçip, kullanabildiklerini belirtmektedirler. Müdürler ve rehber öğretmenler ise bunun "orta" düzeyde gerçekleştirildiğini düşündüklerini ifade etmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 16.2'de verilmektedir.

Tablo.16.2. Ücretli Usta Öğreticilerin,". Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenmesi İçin Öğretim Yöntem Ve Tekniklerini Seçme Ve Kullanabilme "Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	198,253	2	99,126	137,864	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	1031,068	1434	0,719			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1229,321**	**1436**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve kullanabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenebilmesi için, öğretim araç-gereçlerini kullanabilme " yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 17.1'de verilmektedir.

Tablo.17.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, " Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenebilmesi İçin, Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	7	0,6	31	2,7	190	16,7	489	42,9	424	37,2	1141	100
Rehber öğretmen	2	1,8	19	16,8	39	34,5	43	38,1	10	8,8	113	100
Müdür	3	1,6	42	23,0	81	44,3	43	23,5	14	7,7	183	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin %80,1'i yetişkin kursiyerler etkin biçimde öğrenebilmesi için öğretim araç ve gereçlerini "çok" ve "pek çok" düzeyde kullanabildiklerini ifade etmektedirler. Rehber öğretmenler ise öğreticilerin söz konusu yeterliklerinin daha çok, "orta" ve "çok" düzeyde olduğunu belirtirken, müdürlerin yarıya yakını bu yeterliği "orta" düzeyde, diğer müdürler "az ve çok" düzeyde görmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 17.2'de verilmektedir.

Tablo.17.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, " Yetişkin Kursiyerlerin Etkin Biçimde Öğrenebilmesi İçin, Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	123,16	2	61,508	93,240	0,000	Müdür	1		*	*
Grup İçi	945,312	1433	0,660			Rehber öğretmen	2	*		*
Toplam	1068,329	**1435**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin, yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenebilmesi için, öğretim araç-gereçlerini kullanabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş

oldukları cevaplarda, tüm gruplar arasında, 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "yeni durumlara uygun düşecek yeni teknikler bulabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 18.1'de verilmektedir

Tablo.18.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yeni Durumlara Uygun Düşecek Yeni Teknikler Bulabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	5	0,4	23	2,0	148	13,0	431	37,8	533	46,8	1140	100
Rehber öğretmen	1	0,9	6	5,4	46	41,1	41	36,6	18	16,1	112	100
Müdür	2	1,1	15	8,2	77	41,8	66	35,9	24	13,0	184	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin yarıya yakını yeni durumlara uygun düşecek yeni teknikler bulabilme yeterliklerinin "pek çok" düzeyde olduğunu belirtmektedirler. Diğer öğreticilerin çoğunluğu ise bu yeterlik açısından kendilerini "çok" düzeyde yeterli gördüklerini belirtmektedirler. Müdürler ve rehber öğretmenler ise ücretli usta öğreticilerin bu yeterliğe daha çok "orta" ve "çok" düzeyde sahip olduklarını belirtmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 18.2'de verilmektedir.

Tablo. 18.2. . Ücretli Usta Öğreticilerin, "Yeni Durumlara Uygun Düşecek Yeni Teknikler Bulabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	269,580	2	134,790	189,998	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	1015,190	1431	0,709			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1284,770**	**1433**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

$p < 0,05$

"Ücretli usta öğreticilerin yeni durumlara uygun düşecek yeni teknikler bulabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin, "değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme" yeterliklerine ilişkin değerlendirmelerin gruplara göre dağılımı Tablo 19.1'de verilmektedir.

Tablo.19.1. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Değerlendirme İçin Uygun Araç Ve Yöntemleri Oluşturabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Gruplara Göre Dağılımı

GRUPLAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ücretli usta öğretici	2	0,2	29	2,5	181	15,9	462	40,6	465	40,8	1139	100
Rehber öğretmen	7	6,3	17	15,3	47	42,3	33	29,7	7	6,3	111	100
Müdür	9	4,9	36	19,6	82	44,6	43	23,4	14	7,6	184	100

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin tamamına yakını (%81,3) değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme yeterliklerinin "çok ve pek çok" düzeyde olduğunu belirtmektedirler. Müdürler ve rehber öğretmenlerin yarıya yakını (%44) öğreticilerin bu yeterliğe "orta" düzeyde sahip olduklarını düşündüklerini belirtmektedirler.

Grupların söz konusu cevapları arasındaki farkın istatistiksel sonuçları Tablo 19.2'de verilmektedir.

Tablo.19.2. Ücretli Usta Öğreticilerin, "Değerlendirme İçin Uygun Araç Ve Yöntemleri Oluşturabilme" Yeterliklerine İlişkin Değerlendirmelerin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark				
						Değişkenler		1	2	3
Gruplar Arası	182,881	2	91,441	130,575	0,000	Müdür	1			*
Grup İçi	1004,922	1435	0,700			Rehber öğretmen	2			*
Toplam	**1187,803**	**1437**				Ü. Usta Öğretici	3	*	*	

p < 0,05

"Ücretli usta öğreticilerin, değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme düzeyleri"ne yönelik grupların vermiş oldukları cevaplarda, müdürler ile usta öğreticiler arasında ve rehber öğretmenler ile usta öğreticiler arasında 0,05 düzeyde anlamlı bir fark görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin halk eğitimi yeterliliklerinin değerlendirilmesine ilişkin cevapların kümelere göre dağılımı grafikler biçiminde düzenlenmiş ve aşağıda 1, 2 ,3 no'lu grafiklerle verilmiştir.

Buna göre; müdürler, ücretli usta öğreticileri en fazla, öğrenme kavramlarını bilme, yetişkinlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme, öğretim araç ve gereçleri etkin kullanabilme, değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturma konularında yetersiz görmüşlerdir.

Rehber öğretmenler ise ücretli usta öğreticileri; yetişkinlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme,çevrenin yetişkin üzerindeki etkilerini değerlendirip gerektiğinde yapıcı bir biçimde yönlendirebilme ,değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme, öğrenme kuramlarını bilme konularında daha çok yetersiz görmektedirler.

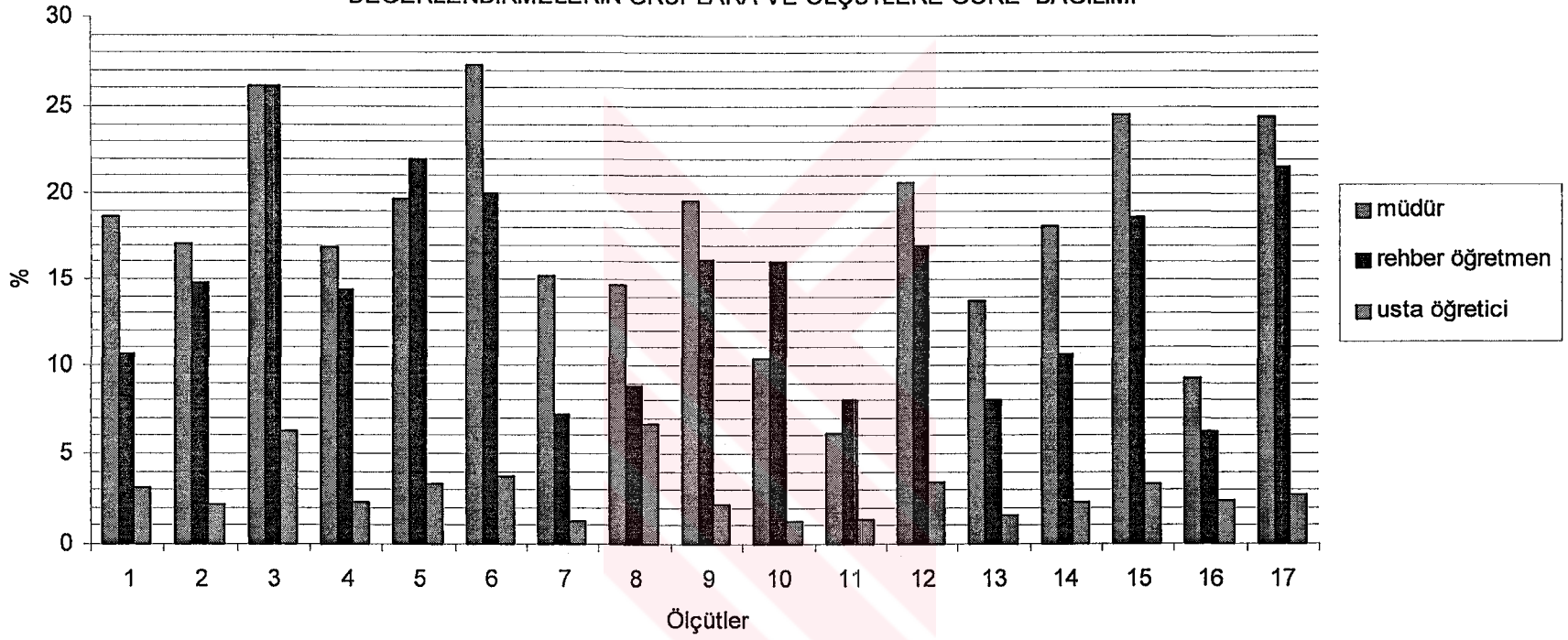
Ücretli usta öğreticiler ise; kendilerini,daha çok,ders planını yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme, yetişkinlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme konularında yetersiz görmektedirler.

Buna karşın müdürler;ücretli usta öğreticileri en fazla öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişim kurabilme,karşılıklı saygı,güven,açıklık ve dayanışma içeren bir ortam sağlayabilme ve yeni durumlara uygun düşebilecek yeni tedbirler bulabilme yönünden yeterli bulmaktadırlar.

Rehber öğretmenler ise, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişim sağlayabilme,ders planını yetişkinlerin beklentileri doğrultusunda esnetebilme ve öğrenme etkinliklerine kursiyerlerin katılımını sağlayabilme açısından ücretli usta öğreticileri daha fazla yeterli görmektedirler.

GRAFİK-1:

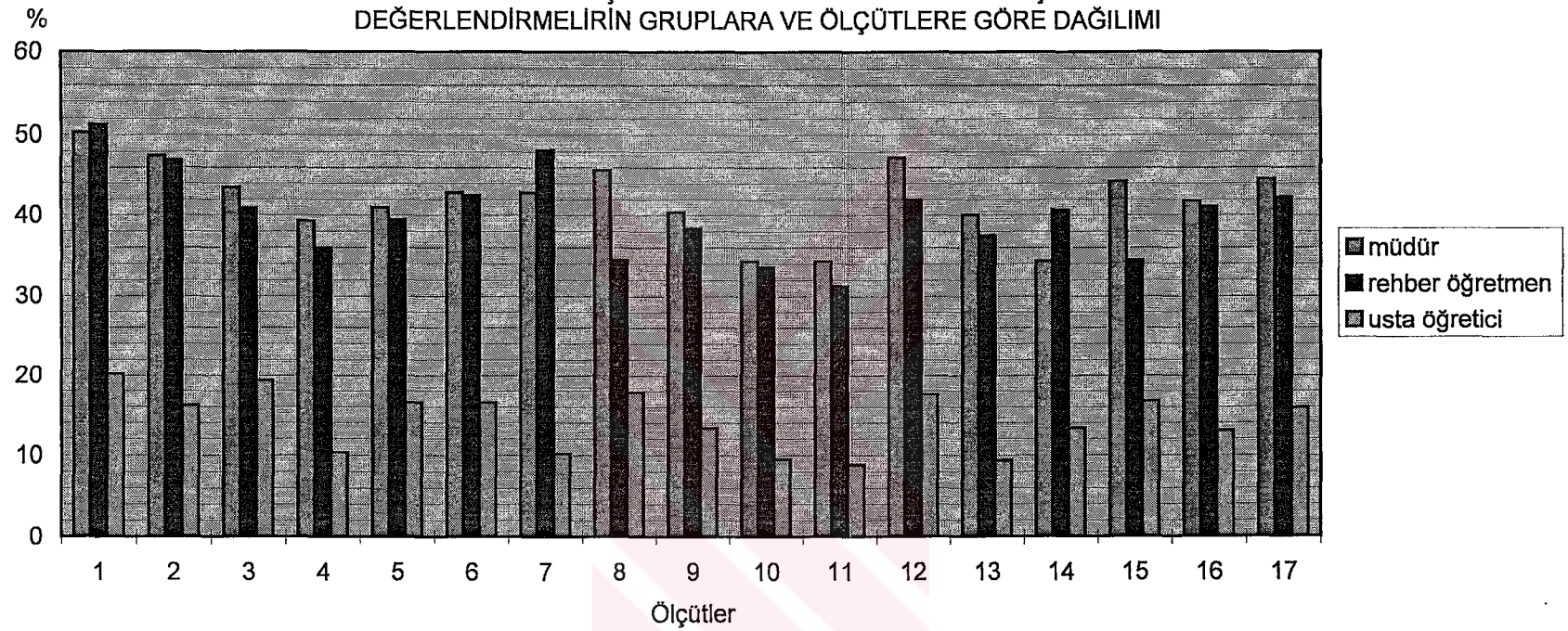
ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETİŞKİN EĞİTİMİ YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN ***HİÇ VE AZ*** DÜZEYİNDEKİ DEĞERLENDİRMELERİN GRUPLARA VE ÖLÇÜTLERE GÖRE DAĞILIMI

1.Yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları bilme düzeyi *2. Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları bilme düzeyi* ***3.Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme düzeyi*** *4.Çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları bilme düzeyi* ***5.Çevrenin yetişkin kursiyerler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirip.*** *6.Yetişkinlerde öğrenme kuramlarını bilme düzeyi* ***7.Yetişkin kursiyerlerin, öğrenmelerini kolaylaştırabilme düzeyi*** *8.Ders planını, yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme düzeyi* ***9.Öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme düzeyi*** *10.Karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortam sağlayabilme düzeyi* ***11.Yetişkin kursiyerlerle, sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişimi sağlayabilme düzeyi.*** *12.Yetişkin kursiyerleri, öğrenmeye motive edebilme düzeyi.13 Öğrenme etkinliklerini plânlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin .kursiyerlerin katılımını sağlayabilme düzeyi* ***14.Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve kullanabilme düzeyi*** *15.Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenebilmesi için, öğretim araç-gereçlerini kullanabilme düzeyi* ***16.Yeni durumlara uygun düşecek yeni teknikler bulabilme düzeyi*** *17 Değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme düzeyi.*

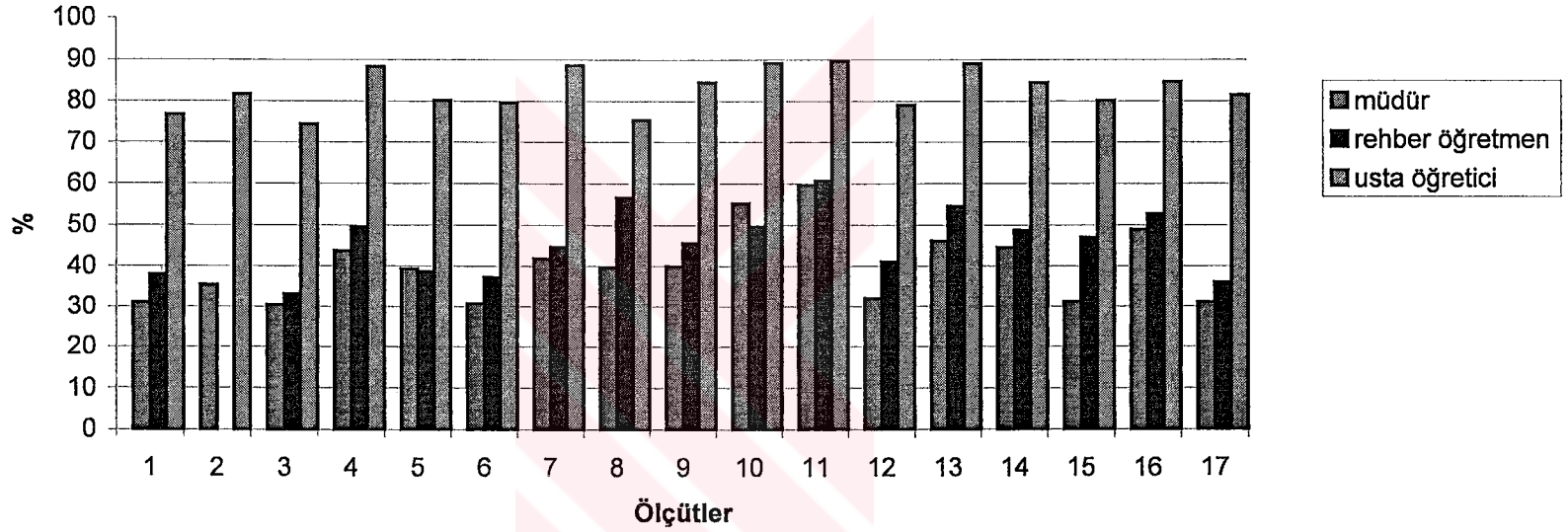
GRAFİK-2:

ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETİŞKİN EĞİTİMİ YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN ***ORTA*** DÜZEYİNDEKİ DEĞERLENDİRMELİRİN GRUPLARA VE ÖLÇÜTLERE GÖRE DAĞILIMI

1.Yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları bilme düzeyi *2. Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları bilme düzeyi* ***3.Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme düzeyi*** *4.Çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları bilme düzeyi* ***5.Çevrenin yetişkin kursiyerler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirip.*** *6.Yetişkinlerde öğrenme kuramlarını bilme düzeyi* ***7.Yetişkin kursiyerlerin, öğrenmelerini kolaylaştırabilme düzeyi*** *8.Ders planını, yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme düzeyi* ***9.Öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme düzeyi*** *10.Karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortam sağlayabilme düzeyi* ***11.Yetişkin kursiyerlerle, sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişimi sağlayabilme düzeyi.*** *12.Yetişkin kursiyerleri, öğrenmeye motive edebilme düzeyi.13 Öğrenme etkinliklerini plânlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin .kursiyerlerin katılımını sağlayabilme düzeyi* ***14.Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve kullanabilme düzeyi*** *15.Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenebilmesi için, öğretim araç-gereçlerini kullanabilme düzeyi* ***16.Yeni durumlara uygun dü°ecek yeni teknikler bulabilme düzeyi*** *17 Değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme düzeyi.*

GRAFİK-3:
ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETİŞKİN EĞİTİMİ AÇISINDAN YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN ÇOK VE PEKÇOK DÜZEYİNDEKİ DEĞERLENDİRMELİRİN GRUPLARA VE ÖLÇÜTLERE GÖRE DAĞILIMI

1.Yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları bilme düzeyi *2. Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları bilme düzeyi* ***3.Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme düzeyi*** *4.Çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları bilme düzeyi* ***5.Çevrenin yetişkin kursiyerler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirip.*** *6.Yetişkinlerde öğrenme kuramlarını bilme düzeyi* ***7.Yetişkin kursiyerlerin, öğrenmelerini kolaylaştırabilme düzeyi*** *8.Ders planını, yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme düzeyi* ***9.Öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme düzeyi*** *10.Karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortam sağlayabilme düzeyi* ***11.Yetişkin kursiyerlerle, sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişimi sağlayabilme düzeyi.*** *12.Yetişkin kursiyerleri, öğrenmeye motive edebilme düzeyi.13 Öğrenme etkinliklerini plânlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin .kursiyerlerin katılımını sağlayabilme düzeyi* ***14.Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve kullanabilme düzeyi*** *15.Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenebilmesi için, öğretim araç-gereçlerini kullanabilme düzeyi* ***16.Yeni durumlara uygun dü°ecek yeni teknikler bulabilme düzeyi*** *17 Değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme düzeyi.*

Yorum

Ücretli usta öğreticilerin yeterlilik düzeylerine ilişkin grupların vermiş oldukları cevaplarda anlamlı bir fark görülmektedir. Ücretli usta öğreticiler kendilerini genel olarak oldukça yeterli görürken,rehber öğretmen ve müdürler ücretli usta öğreticileri yetersiz görmemekte fakat ücretli usta öğreticilerin kendilerini gördükleri kadar yeterli de görmemektedirler.

Ücretli usta öğreticilerin, kendilerini değerlendirmelerine bakıldığında kendi yaptıklarının en doğru olduğunu düşündükleri söylenebilir. Gerçektende tüm yeterliklerde kendilerini "çok ve pek çok" düzeyinde yeterli görmektedirler. Bu durumun, halk eğitimi ile ilgili kavramlar hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olmamalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Müdürler ve rehber öğretmenler ise ücretli usta öğreticileri, kuramsal açıdan yetersiz bulmalarına karşın mevcut durumda, uygulamada ellerinden geleni yaptıklarını düşünerek öğreticileri yeterli buluyor olabilirler.

Ücretli Usta Öğreticilerin, Kişisel Özellikleri Açısından Kendilerini İş Ortamında Değerlendirmeleri

Ücretli usta öğreticilerin, iş ortamında, kişisel özellikleri açısından kendilerini değerlendirmelerine yönelik verdikleri cevapların dağılımı Tablo 20'de verilmektedir.

Tablo.20 Ücretli Usta Öğreticilerin, İş Ortamında, Kişisel Özellikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmelerine ilişkin Cevapların Dağılımı

KİŞİSEL ÖZELLİKLER	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Giyim ve kuşamıma dikkat etme düzeyim	1	0,1	12	1,0	215	18,7	503	43,8	418	36,4
2. İşim ile ilgili yeni fikirler üretebilme düzeyim	4	0,3	18	1,6	149	13,0	473	41,3	500	43,7
3. Soğukkanlı ve sabırlı olabilme düzeyim	9	0,8	21	1,8	168	14,7	455	39,7	492	43,0
4. Kursiyerlere örnek olabilme düzeyim	4	0,4	13	1,1	97	8,6	464	41,0	554	48,9
5. Sevinçleri,üzüntüleri kursiyerlerle paylaşabilme düzeyim	8	0,7	30	2,6	169	14,8	397	34,7	539	47,2
6. Kursiyerlerin sorunları ile ilgilenebilme düzeyim	3	0,3	17	1,5	120	10,6	423	37,3	570	50,3
7. Yetişkin öğrenenlerle ilişkilerimde tarafsız ve objektif olabilme düzeyim	2	0,2	11	1,0	123	11,0	442	39,6	539	48,3

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin büyük çoğunluğu (ortalama %85,1) giyim ve kuşamına dikkat etme, iş ile ilgili yeni fikirler üretebilme, soğukkanlı ve sabırlı olabilme, kursiyerlere örnek olabilme, sevinçleri,üzüntüleri kursiyerlerle paylaşabilme, kursiyerlerin sorunları ile ilgilenebilme, objektif olabilme ölçütleri açısından kendilerini "çok ve pek çok" düzeyde yeterli gördüklerini ifade etmektedirler. Genel olarak bakıldığında usta öğreticilerin, kişisel özellikleri açısından kendilerini olumlu yönde değerlendirdikleri görülmekle birlikte, "soğukkanlı ve sabırlı olabilme " ve "sevinçleri, üzüntüleri kursiyerlerle paylaşabilme " düzeylerinde kendilerini diğer düzeylere göre, biraz daha olumsuz değerlendirmektedirler.

Ücretli usta öğreticilerin iş ortamında, kişisel özellikleri açısından kendilerini değerlendirmelerine ilişkin vermiş oldukları cevaplarda genel olarak olumlu bir görüntü ortaya çıktığı görülmektedir. Bunun yanında verilen cevaplara ayrıntılı bakıldığında, ücretli usta öğreticiler kendilerini, tarafsızlık, kursiyerlerin sorunları ile ilgilenebilme, sevinçleri üzüntüleri paylaşabilme ve örnek olabilme ölçütlerinde çok

başarılı görürken, giyim ve kuşama dikkat edebilme, yeni fikirler üretebilme ve sabırlı olabilme ölçütlerinde diğer ölçütlere göre daha az başarılı görmektedirler.

Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkinlerin Öğrenme Sürecinde Etkili Olan Etmenleri Önem Derecelerine Göre Değerlendirmeleri

Ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlerin öğrenme sürecinde etkili olan aşağıdaki etmenlerin önem derecelerini değerlendirmelerine yönelik verdikleri cevapların dağılımı Tablo.21 de verilmektedir.

Tablo.21 Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkinlerin Öğrenme Sürecindeki Etmenlerin Önem Derecelerine İlişkin Değerlendirmelerinin Dağılımı

ETMENLER	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Kursta disiplinin sağlanabilmesi	1	0,1	16	1,4	111	9,8	420	36,9	589	51,8
2. Öğreticinin kursiyerlerin konuşmalarını dikkatle dinlemesi	10	0,9	23	2,0	121	10,7	482	42,7	493	43,7
3. Kursiyerleri tecrübelerini, görüşlerini açıklamaya özendirme	3	0,3	23	2,0	159	14,2	498	44,3	440	39,2
4. Kurs içinde kursiyerler arasındaki iletişimin rahat ve serbest olması	4	0,4	33	2,9	167	14,8	502	44,4	425	37,6
5. Öğreticinin kursiyerlerin başarılı olacağına inanması	1	0,1	24	2,1	130	11,5	583	51,5	393	34,7
6. Konunun, tekrarlara yer verilerek düzenli bir biçimde sunulması	9	0,8	33	3,0	182	16,4	513	46,3	372	33,5
7. Devamsızlığın ve geç gelmelerin önlenmesi	17	1,5	86	7,6	202	17,9	458	40,6	366	32,4
8. Bir öğrenme konusunun diğer konularla ilişkisini kurabilmeyi sağlama	3	0,3	29	2,6	202	18,1	528	47,4	353	31,7
9. Kursun, kursiyerlerin varolan bir ihtiyaçlarını karşılama düzeyi	11	1,0	79	7,0	268	23,8	438	39,0	328	29,2
10. Oturma düzeninin "o" ya da "u" biçiminde olması	47	4,6	72	7,0	248	24,2	409	39,9	25	24,4
11. Kursiyerlerin zihinsel kapasiteleri	4	0,4	46	4,2	375	34,1	421	38,3	253	23,0
12. Öğrenme etkinliklerinde, kursiyerlerin deneyimlerinden yararlanılma düzeyi	23	2,1	120	10,7	285	25,4	454	40,5	239	21,3
13. Kursiyerlerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri kaynaklara erişebilmeleri	64	5,7	177	15,9	341	30,6	327	29,3	206	18,5

Yukarıdaki cevaplara göre ücretli usta öğreticilerin, yarıdan fazlası "çok ve pek çok" düzeyde kursun ve kursiyerlerin ihtiyaçlarını karşılayabilmeyi; oturma düzenini"o" ya da "u" olacak biçimde sağlayabilmeyi; öğrenme etkinliklerinde, kursiyerlerin deneyimlerinden yararlanmayı; kursiyerlerin başarılı olacağına inanmayı;

kursiyerler arasındaki iletişimi rahat ve serbest olarak sağlayabilmeyi; kursiyerlerin zihinsel kapasiteleri ve farklılıkları göz önünde bulundurmayı; konuların tekrarlara yer verilerek düzenli bir biçimde sunulmasını; kursiyerlerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri kitap, film, kişi vb. kaynaklara erişebilmelerini; öğreticinin kursiyerlerin konuşmalarını dikkatle dinlemesini; kursiyerlerin, bir öğrenme konusunun diğer konularla ilişkisini ve yararını anlamasını sağlayabilmeyi; devamsızlığın ve geç gelmelerin önlenmesini; kursiyerleri tecrübelerini, görüşlerini açıklamaya özendirmeyi ve kursta disiplinin sağlanabilmesini önemli görmektedirler.

Usta öğreticilerin, diğer etmenlere göre, "oturma düzeninin o ya da u biçiminde olması" ve "kursiyerlerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri kitap, film, kişi v.b kaynaklara ulaşabilmeleri"ni diğerlerine göre daha önemsiz görürken, "öğreticinin kursiyerlerin başarılı olacağına ilişkin olumlu düşünceye sahip olması" ve "kursta disiplinin sağlanabilmesini" oldukça önemli görmeleri dikkat çekmektedir.

Ücretli Usta Öğreticilerin, Yetişkinlerin Öğrenme Sürecinde Eğitim, Yöntem ve Tekniklerin, Kullanılma Sıklığına İlişkin Değerlendirmeleri

Ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlerin öğrenme sürecinde, yöntem ve tekniklerinin kullanılma sıklığına ilişkin gözlemlerine dayanarak verdikleri cevapların dağılımı Tablo.22 de verilmektedir.

Tablo.22. Eğitim Yöntem Ve Tekniklerin, Yetişkinlerin Öğrenme Sürecinde Kullanılma Sıklığına İlişkin Ücretli Usta Öğreticilerin Verdikleri Cevapların Dağılımı

YÖNTEM VE TEKNİKLER	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Anlatım yöntemi	5	0,4	31	2,7	163	14,5	467	41,4	462	41,0
2. Nominal Grup Tekniği	34	3,4	59	6,0	258	26,2	410	41,6	224	22,7
3. Demostrasyon (gösteri) yöntemi	24	2,2	54	5,0	129	11,9	314	29,0	561	51,8
4. Alan gezisi yöntemi	121	11,2	221	20,4	306	28,2	276	25,5	160	14,8
5. Grup tartışması yöntemi	50	4,6	110	10,0	231	21,0	400	36,4	307	28,0
6. Soru-cevap yöntemi	11	1,0	42	3,8	152	13,7	435	39,1	472	42,4
7. Rol oynama	154	14,9	138	13,3	262	25,3	283	27,3	199	19,2
8. Problem çözme yöntemi	69	6,3	85	7,8	201	18,4	376	34,4	363	33,2
9. Örnek olay yöntemi	18	1,6	46	4,2	147	13,5	411	37,6	470	43,0

Buna göre ücretli usta öğreticiler, anlatım, demostrasyon (gösteri) soru-cevap ve örnek olay yöntemlerini oldukça sık kullandıklarını ifade ederken, rol oynama ve alan gezisi yöntemlerini daha az kullandıklarını ifade etmektedirler. Öğreticilerin en sık kullandıkları öğretim yöntemlerinin "gösteri yöntemi" ve "soru-cevap" yöntemi" olması, örneklemi oluşturan ücretli usta öğreticilerin, branşlarının el sanatları

olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bunun yanında alan gezisi ve rol oynama teknikleri en az kullanılan teknikler olarak değerlendirmeleri dikkat çekmektedir.

Ücretli Usta Öğreticilerin, Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarını Değerlendirmeleri

Ücretli usta öğreticilerin, bir yetişkin öğretmeni olarak; aşağıdaki konularda, ne düzeyde hizmet içi eğitim ihtiyacı hissettiklerine yönelik verdikleri cevapların dağılımı Tablo.23 de verilmektedir.

Tablo.23. Ücretli Usta Öğreticilerin, Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Cevapların Dağılımı

KONULAR	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		PEK ÇOK	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Halk eğitimi yöntem ve teknikleri	26	2,3	84	7,6	279	25,2	461	41,6	258	23,3
2. Ölçme değerlendirme	42	3,8	109	9,9	270	24,6	434	39,6	241	22,0
3. Grubun öğrenme sürecindeki etkisi	31	2,8	101	9,3	272	25,0	452	41,5	232	21,3
4. Yetişkinlerin özellikleri ve bu özelliklerin eğitim sürecine yansıması	29	2,6	77	7,0	255	23,3	435	39,7	300	27,4
5. Halk eğitimi ilkeleri	26	2,4	87	8,0	282	25,8	436	39,9	263	24,0
6. Branşınızla ilgili konular	42	3,8	88	7,9	172	15,4	302	27,0	513	45,9

Buna göre, ücretli usta öğreticilerin yarıdan fazlası öncelikle branşları ile ilgili konular olmak üzere, halk eğitimi yöntem ve teknikleri, ölçme değerlendirme, grubun öğrenme sürecindeki etkisi, yetişkinlerin özellikleri ve bu özelliklerin eğitim sürecine yansıması, halk eğitimi ilkeleri konularında çok ve pek çok düzeyde hizmet içi eğitim ihtiyacı hissettiklerini belirtmektedirler. Örnekleme katılan ücretli usta öğreticilerin genel olarak tüm konularda hizmet içi eğitim ihtiyacı hissettikleri görülmektedir. En fazla branşları ile ilgili ve yetişkinlerin özellikleri ve eğitim sürecine yansıması konularında ihtiyaç hissederken, en az ölçme değerlendirme konusunda ihtiyaç hissetmektedirler.

Yorum

Ücretli usta öğreticilerin, ekonomik yönden çok rahat bir hayat standartları olmadıkları göz önünde bulundurulduğunda giyim ve kuşamlarına yeterince özen gösteremedikleri ve meslekleri ile ilgili kendilerini geliştirmelerine yönelik kaynaklara

yeterince ulaşamadıkları düşünülebilir. Bunun yanında sıkıntılı bir yaşamın etkisi ile kendilerini yeterince sabırlı bulmadıkları düşünülebilir. Diğer ölçütlerde kendilerini oldukça başarılı görmeleri ise, iş ortamında ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştıklarının göstergesi olarak görülebilir.

Ücretli usta öğreticilerin "oturma düzeninin o ya da u biçiminde olması" nı diğer etmenlere göre daha az önemli görmeleri, öğreticilerin teknik bilgi eksikliğinden, alan darlığı gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanmış olabilir. Oysa yetişkinlerin öğrenmeleri ve sınıf içi iletişim açısından sınıf düzeninin o ya da u biçiminde olması gerekmektedir. Genel olarak öğreticilerin "kursiyerlerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri kitap, film, kişi v.b kaynaklara ulaşabilmeleri"ni de önemsiz görmeleri bu kaynaklara ulaşabilme olanaklarının sınırlılığından kaynaklanabileceği gibi geleneksel öğretim anlayışı nedeni ile öz-yönelimli öğrenmeyi önemsememelerinden de kaynaklanabilir.

Ücretli usta öğreticilerin, "kursta disiplinin sağlanabilmesini" oldukça önemli görmeleri ise öğreticilerin, okul eğitimde olduğu gibi öğretmen merkezli olup, kurallara dayanan bir disiplin anlayışına sahip olmalarından kaynaklanmış olabilir. Böylesi bir anlayış ve çaba halk eğitimi açısından oldukça zarar vericidir. Kurs ortamında disiplin yaptırımlarla değil, doğal olarak oluşmalıdır. Öğretici ve kursiyerler kurs içi disiplini grup içi iletişim ile kendiliğinden oluşacak biçimde sağlamalıdır.

Ülke genelinde açılın kursların el sanatları ve mesleğe yönelik kurslar olduğu düşünüldüğünde, en sık kullanılan öğretim yöntemlerinin "anlatım yöntemi", "gösteri yöntemi" ve "soru-cevap" yöntemi" olması, buna karşılık diğer yöntemlerin daha az kullanılmasının oldukça doğaldır. Daha az tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılmamasının öğreticilerin bilgi eksikliğinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Genel olarak bakıldığında ücretli usta öğreticilerin çoğunluğu tüm konularda yeterliliklerini geliştirmeye yönelik eğitim ihtiyacı hissettiklerini belirtmektedirler. Dolayısıyla öğreticiler her ne kadar yaptıklarının doğru ve yeterli olduğunu düşünüyor görünseler de aslında öğrenmeleri ve uygulamaları gereken bir çok konunun olduğunun farkındadırlar. Bu nedenle belirtilen tüm konular için ihtiyaç hissettiklerini belirtmişlerdir. Bir başka deyişle ücretli usta öğreticilerin öğrenmeye ve kendilerini geliştirmeye oldukça açık oldukları görülmektedir.

Araştırmaya Katılan Grupların, Ücretli Usta Öğreticilerin Mesleki Yeterliklerine İlişkin Açık Uçlu Soruya Verdikleri Yanıtlar

Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterliklerini değerlendirmeye yönelik olarak geliştirilen anketin sonunda, konuyla ilgili açık uçlu bir soruda yer almış ve bu açık uçlu soruya verilen yanıtlar içeriklerine göre sınıflandırılmıştır.

Bu yanıtlara göre, ücretli usta öğreticilerin yeterliklerini artırmak için aşağıdakilerin yapılması gerekli görülmektedir:

a. ücretli usta öğreticilere, ücret ve sosyal haklar yönünden günün şartlarına uygun iyileştirilmeler yapılarak kadro verilmelidir.

b. ücretli usta öğreticilerin kendilerini geliştirmeleri için, yetişkin eğitimi ilke ve yöntemleri, halk eğitimi mevzuatı ve branş konularında hizmet içi eğitim programları hazırlanmalı ve seminerler düzenlenmelidir.

c. ücretli usta öğreticilerin istihdamının gözden geçirilmesi gerekir. Özellikle atamalar, kız meslek lisesi mezunlarına öncelik tanınmak kaydıyla en az lise mezunları arasından sınav ile alınmalıdır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Rehber Öğretmenlerin, ücretli usta öğreticilerin yeterliklerine ilişkin ek olarak:

a. Ücretli usta öğreticiler arasındaki kültürel farklılıkları gözeterek eğitim programı hazırlanmalı ve formasyon kursları açılmalıdır. Formasyon programını bitirenlerin katılabileceği bir sınavla kadrolu öğreticiler olarak istihdam edilmelidir.

b. Ücretli usta öğreticiler için eğitim-öğretim, plan-program, yetişkin eğitimi konularını içeren hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Ayrıca branşlardaki gelişmeleri takip edebilmek amacı ile kaynaklar öğreticilere ulaştırılmalıdır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Ücretli usta öğreticilerin kendilerinin yeterliklerine ilişkin ek olarak:

a. Sosyal haklar(sağlık, emeklilik v.b.) ve kadro verilmelidir.

b. Branşlar ile ilgili ve yetişkin eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir.

c. Atamalar sınavla yapılmalıdır.

d. Ücretli usta öğreticilik, maddi ve manevi olarak cazip hale getirilerek bir meslek olarak özendirilmelidir.

e. Kurs programları 1200 saatin üzerinde olmalıdır.

f. Kurs sonunda verilen katılım belgesi ve sertifikaların geçerliliği artırılmalıdır şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Yorum

Halk eğitimi merkezi müdürleri, rehber öğretmenler ve ücretli usta öğreticilerin ortak düşüncede oldukları iki konu göze çarpmaktadır., bunlar, ücretli usta öğreticilerin, kadrolu olarak sınavla istihdam edilmesi ve istihdam edilen ve öğretici personelin kapsamlı, programlı ve sürekli bir hizmet içi eğitim etkinliklerine tabi tutulması gerektiğidir.

Öğretici personelin, gelişimlerini sağlamak amacıyla hizmet içi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesinin, yaşamın her alanında meydana gelen gelişmeler ve değişimler göz önünde bulundurulduğunda zorunlu olduğu düşünülebilir. Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi açısından yeterliklerini belirlemeye çalışan bu araştırmanın bulgularına göre, ücretli usta öğreticiler kendilerini yetişkin eğitimi yeterliliği açısından oldukça yeterli görmelerine karşılık , açık uçlu soruda, hem branş konularında hem de yetişkin eğitimi konularında hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirtmeleri, kendi içlerinde bir çelişkiyi ortaya çıkarmaktadır.

Ülkemizde yetişkin eğitimine hizmet veren bir kurum olarak Halk Eğitimi Merkezlerinde 5260 kadrolu ve 12512 kadrosuz olmak üzere 17772 usta öğretici çalışmaktadır. Bu durum kadrosuz (Ücretli) usta öğreticilerde, kadrolu usta öğreticilere göre aynı işi yapmalarına karşın onların sahip oldukları sosyal ve özlük haklardan yoksun olmalarından dolayı bir kadro beklentisi içerisinde oldukları görülmektedir. Mevcut uygulama ve politikalar göz önünde bulundurulduğunda haklı bir beklenti olduğu düşünülebilir. Ancak gerçekte tartışılması gereken konu, usta öğreticiliğin bir meslek olup olmadığıdır. Yetişkin eğitimi açısından usta öğreticiliğin

bir meslek olarak kabul edilmesi, yetişkin eğitiminin, yaşamın her alanında akla gelebilecek ve ulusal eğitim amaçlarına aykırı olmayan her konuyu kapsadığı göz önünde bulundurulduğunda, önemli sakıncaları olduğu görülmektedir. Usta öğreticiliğin bir meslek olması, sunulan hizmetlerde bir kalıplaşmaya yol açmakta, dolayısıyla ihtiyaçlara göre program düzenlemek zorlaşmaktadır. Örneğin, bu araştırmanın bulgularına bakıldığında (Tablo 2.1, Tablo 2.3 ve Tablo 2.4) Halk Eğitim Merkezlerinde görev yapan ücretli usta öğreticilerin %94"nün bayan olduğu, %89'unun kadın el sanatları ve dokuma branşlarında olduğu ve %69,2'sinin 6-16 yıl ve daha fazla süredir çalıştıkları görülmektedir. Böylesi bir tablonun sonucunda, Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde açılan kursların, bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda değil, bu alanda öğretici olarak meslek edinmiş ya da edindirilmiş kişiler doğrultusunda belirlendiği görülmektedir. Oysa yaşamın her alanında sürekli meydana gelen gelişmeler ve değişimler beraberinde ihtiyaçların da değişmesine neden olmaktadır. Ülkemiz yetişkin eğitimi sistemi açısından mevcut olan bu olumsuzluğun nedeni, ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalışan usta öğreticilerden çok yürütülen yanlış politika ve stratejiler olduğu söylenilebilir. Bu yüzden ücretli yarı zamanlı veya ücretsiz gönüllü çalışmaların esas olması gerekmektedir. Böylece ihtiyaçlara kısa sürüde uyarlanabilen, esnek bir halk eğitimi sistemi kurmak olanaklı olacaktır.

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın özeti, bulgulara dayanarak ulaşılan sonuçlar ve geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Özet

Yetişkin, "toplumda kendi yaşamlarını yönetme sorumluluğunu üzerine alan birey" olarak tanımlanmaktadır. Yetişkinin kendini, kendi yaşamını yönetebilecek birisi olarak algılaması, onun fiziksel/ biyolojik, toplumsal ve psikolojik gelişiminin bir sonucudur. Yetişkini çocuklardan ve gençlerden ayıran toplumsal, fiziksel, psikolojik farklılıklar yetişkinlerin öğrenmesine de yansımaktadır. Bu nedenle, çocuk ve gençlerle yetişkinlerin öğrenme özellikleri arasında farkların bulunması, yetişkin eğitimi ile okul eğitimi arasındaki farkın temelini oluşturmaktadır.

Çocuk ve gençlerle yetişkinlerin öğrenme özellikleri arasında bulunan farklar; etkili bir yetişkin eğitimi süreci için bu farkların dikkate alınarak düzenlemelerin yapılmasını, sürecin buna göre yürütülmesini gerektirmektedir. Gereksinmelerin saptanmasından sonucun değerlendirilmesine kadar tüm aşamalarda, sürecin yetişkinlerin öğrenme özelliklerine uygun olup olmadığından birinci derecede yetişkin eğitimi personeli sorumludur. Yetişkin eğitim personelinin bu sorumluluğu yerine getirebilmesi ise, ancak yetişkin eğitimi yeterliğine sahip olmalarıyla olanaklıdır. Dolayısıyla yetişkin eğitiminde çalışan personelin niteliği büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de yetişkin eğitimi sistemi, bu alanda hizmet veren kamu, özel ve gönüllü pek çok örgüt tarafından oluşmaktadır. Bu örgütlerden biri olan Halk Eğitimi Merkezleri 881 halk eğitim merkezi ve kapsamında yaklaşık 961044 öğrencisi, 5260 kadrolu öğretmeni ve 12.512 ücretli usta öğreticisi ile göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konuma sahiptir. Halk Eğitimi Merkezlerinde çalışan elemanların büyük

çoğunluğunu, ücretli usta öğreticiler oluşturmaktadır. Bu öğreticiler, yetişkin eğitimi kurumlarında öğreticilik görevini birinci dereceden yerine getirmeye çalışmaktadırlar.

Yetişkinlerin eğitiminde görev alan kişinin alanındaki yeterliğinin yanı sıra, yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin özelliklerinin farklı olması nedeniyle yetişkin eğitimi yeterliğinin de olması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, etkili ve verimli yetişkin eğitimi hizmetlerinin gerçekleşebilmesi için Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitimciliği görev ve sorumluluğunu alabilecek yeterliklere ne derece sahip olduklarının bilinmesine gerek vardır.

Bu bağlamda, araştırmanın genel amacı; Halk Eğitimi Merkezlerinde yetişkinlerin eğitimi için çaba gösteren ücretli usta öğreticilerin, yetişkin eğitimi alanındaki yeterliklerini ve gelişme ihtiyaçlarını kendi değerlendirmelerine ve gözlemlerine dayanarak belirleyebilmektir.

Bu araştırma, yetişkin eğitimi içerisinde ücretli usta öğreticiliğin belli standartlara ulaşması için gerekli bilgileri sağlamak bu bilgiler temelinde ücretli usta öğreticilerin, yetişkinlere öğreticilik yapma niteliklerine ilişkin sorunlarını ortaya koymak ve bu sorunlara ilişkin çözümlerin üretilmesine katkıda bulunmak açısından önemli görülmektedir.

Bu araştırma, merkez ilçe halk eğitimi merkezlerinde görev yapmakta olan ücretli usta öğreticilerin yeterliklerinin bu görevin gerektirdiği nitelikler açısından ne durumda olduğunu saptamayı amaçlayan betimsel bir araştırma olup, ilişkisel tarama modelindedir.

Araştırmanın genel evrenini, 1999-2000 öğretim yılında M.E.B Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapmakta olan müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticiler oluşturmaktadır.

Zaman ve maliyet açısından ekonomik olması düşüncesi ile 81 il merkezi ve metropol ilçelerde bulunan Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticiler araştırmanın çalışma evreni olarak alınmıştır. Söz konusu 81 il merkezinde ve metropol ilçelerde görev yapan 126 müdür, 85 rehber öğretmen ve 4207 ücretli usta öğretici araştırmanın çalışma evrenini oluşturmuştur.

Sayılarının yeterince küçük olması nedeni ile çalışma evrenindeki tüm müdür ve rehber öğretmenlere ulaşılmak istenmiş, bunlar içerisinden ayrıca bir örneklem alınmamıştır. Ücretli usta öğreticilerin sayılarının, zaman ve maliyet açısından karşılanamayacak ölçüde büyük olması nedeni ile, bunlar içerisinden bir örneklem alınmıştır.

Örneklem büyüklüğü, 1254 ücretli usta öğreticiden oluşmuştur.

Ücretli usta öğreticilerin örnekleminde oranlı eleman örnekleme modeli kullanılmıştır.

Araştırmada, 82 ilde 126 halk eğitimi merkezi müdürü, 85 rehber öğretmen ve 1254 ücretli usta öğretici olmak üzere toplam 1465 kişiye ulaşılması planlanmıştır. Fakat, rehber öğretmen ve Halk Eğitimi Merkezi Müdürlerine gönderilen anketlerin, yerel insiyatif ile çoğaltılarak ilçe halk eğitimi merkezlerinde de uygulanması sonucu, geri dönen anket sayısı beklenenden fazla olmuş ve bu anketler de değerlendirmeye alınmıştır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket, Malcolm Knowles"un sınırlama olmaksızın kulanım izni verdiği, "yetişkin eğitimcisi/yetiştirici rolü için öz tanılama ve değerlendirme" ölçeğinden yararlanılarak geliştirilmiştir. Ücretli usta öğreticilerin yetişkin eğitimi yeterliklerini müdür, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticilerin değerlendirmeleri ile saptamak isteyen anket; "Hiç", "Az", "Orta", "Çok", "Pek çok" düzeylerini kapsayan beşli likert tipi dereceleme ölçeği olarak düzenlenmiştir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinin ve alanda çalışan halk eğitimi uzmanlarının görüşleri doğrultusunda ankete son biçimi verilmiştir. Anket formları, araştırmaya destek veren Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Araştırma Şubesi yardımıyla resmi olarak posta yolu ile alana gönderilmiş ve yaklaşık üç hafta sonra, yine aynı yolla anketlerin tamamına yakınının dönüşü sağlanmıştır.

Bu araştırmada, 1457 katılımcıdan toplanan veriler, kodlanarak bilgisayara yüklenilmiş ve "SPSS (Statistical Package Program for social Sciences) 10.0 for windows" istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin, yüzde (%), frekans

(f), aritmetik ortalama (x), standart sapma (ss) , analizlerinin yanı sıra farklı grupların cevapları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için One- Way Anova (Tek yönlü varyans analizi) yapılmıştır. Evren ortalamalarının arasında ortaya çıkan anlamlı farkın hangi yönde olduğunu anlamak için ise çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi tekniği kullanılmıştır. Yorumlarda x=0.05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Verilerin çözümlenmesi ile oluşturulan tablolar, halk eğitimi ilkeleri ışığında yorumlanmıştır.

Araştırma bulgularına göre, ücretli usta öğreticilerin tamamına yakınını (% 94,7) bayanlar oluştururken, sadece % 5,3'ünü baylar oluşturmaktadır

Ücretli usta öğreticilerin yaklaşık 2/3 ünün lise mezunu olduğu görülmektedir. Yüksekokul ve üniversite mezunu ücretli usta öğreticilerin sayısı az olmakla birlikte, ilkokul ve orta okul mezunu usta öğreticilerin toplamı kadardır.

Örneklemi oluşturan ücretli usta öğreticilerin tamamına yakınının branşının kadın el sanatları olduğu görülmektedir.

Müdür ve rehber öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 16 yıl veya bunun üzerinde bir süreden beri eğitimci olarak çalıştıkları görülmektedir. Buna karşın, ücretli usta öğreticilerin hizmet yıllarının daha çok 1-15 yıl arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Ücretli usta öğreticilerin yarıdan fazlası branşları ile ilgili hizmet içi eğitim aldıklarını belirtmişlerdir.

Bulgulara göre; müdürler, ücretli usta öğreticileri en fazla, öğrenme kavramlarını bilme, yetişkinlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme, öğretim araç ve gereçlerini etkin kullanabilme, değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturma konularında yetersiz görmüşlerdir.

Rehber öğretmenler ise ücretli usta öğreticileri; yetişkinlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme,çevrenin yetişkin üzerindeki etkilerini değerlendirip gerektiğinde yapıcı bir biçimde yönlendirebilme, değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme, öğrenme kuramlarını bilme konularında daha çok yetersiz görmektedirler.

Ücretli usta öğreticiler ise; kendilerini, daha çok ders planını yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme, yetişkinlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme konularında yetersiz görmektedirler.

Buna karşın müdürler; ücretli usta öğreticileri en fazla öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişim kurabilme,karşılıklı saygı,güven,açıklık ve dayanışma içeren bir ortam sağlayabilme ve yeni durumlara uygun düşebilecek yeni tedbirler bulabilme yönünden yeterli bulmaktadırlar.

Rehber öğretmenler ise, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişim sağlayabilme,ders planını yetişkinlerin beklentileri doğrultusunda esnetebilme ve öğrenme etkinliklerine kursiyerlerin katılımını sağlayabilme açısından ücretli usta öğreticileri daha fazla yeterli görmektedirler.

Ücretli usta öğreticilerin büyük çoğunluğu giyim ve kuşamına dikkat etme, iş ile ilgili yeni fikirler üretebilme, soğukkanlı ve sabırlı olabilme, kursiyerlere örnek olabilme, sevinçleri, üzüntüleri kursiyerlerle paylaşabilme, kursiyerlerin sorunları ile ilgilenebilme, objektif olabilme ölçütleri açısından kendilerini "çok ve pek çok" düzeyde yeterli gördüklerini ifade etmektedirler. “Soğukkanlı ve sabırlı olabilme “ ve “sevinçleri, üzüntüleri kursiyerlerle paylaşabilme “ düzeylerinde kendilerini diğer düzeylere göre, biraz daha yetersiz görmektedirler.

Ücretli usta öğreticilerin, yarıdan fazlası kursun ve kursiyerlerin ihtiyaçlarını karşılayabilmeyi; oturma düzenini “o” ya da “u” olacak biçimde sağlayabilmeyi; öğrenme etkinliklerinde, kursiyerlerin deneyimlerinden yararlanmayı; kursiyerlerin başarılı olacağına inanmayı; kursiyerler arasındaki iletişimi rahat ve serbest olarak sağlayabilmeyi; kursiyerlerin zihinsel kapasitelerini ve farklılıklarını göz önünde bulundurmayı; konuların tekrarlara yer verilerek düzenli bir biçimde sunulmasını; kursiyerlerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri kitap, film, kişi vb. kaynaklara erişebilmelerini; öğreticinin kursiyerlerin konuşmalarını dikkatle dinlemesini; kursiyerlerin, bir öğrenme konusunun diğer konularla ilişkisini ve yararını anlamasını sağlayabilmeyi; devamsızlığın ve geç gelmelerin önlenmesini; kursiyerleri tecrübelerini, görüşlerini açıklamaya özendirmeyi ve kursta disiplinin sağlanabilmesini "çok" ve "pek çok" düzeyde önemli görmektedirler.

Usta öğreticiler, oturma düzeninin "o" ya da "u" biçiminde olması ve kursiyerlerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri kitap, film, kişi v.b kaynaklara ulaşabilmelerini diğerlerine göre daha önemsiz görmektedirler

Ücretli usta öğreticiler, anlatım, demostrasyon (gösteri) soru-cevap ve örnek olay yöntemlerini oldukça sık kullandıklarını ifade ederken, rol oynama ve alan gezisi yöntemlerini daha az kullandıklarını ifade etmektedirler.

Ücretli usta öğreticilerin yarıdan fazlası öncelikle branşları ile ilgili konular olmak üzere, halk eğitimi yöntem ve teknikleri, ölçme değerlendirme, grubun öğrenme sürecindeki etkisi, yetişkinlerin özellikleri ve bu özelliklerin eğitim sürecine yansıması, halk eğitimi ilkeleri konularında çok ve pek çok düzeyde hizmet içi eğitim ihtiyacı hissettiklerini belirtmektedirler. Örnekleme katılan ücretli usta öğreticilerin genel olarak tüm konularda hizmet içi eğitim ihtiyacı hissettikleri görülmektedir.

SONUÇLAR

1. Halk Eğitimi Merkezlerinde çalışan ücretli usta öğretici, rehber öğretmen ve müdürlerin demografik özellikleri şöyledir.

a. Ücretli usta öğreticilerin tamamına yakını bayanlardan oluşmaktadır:

b. Ücretli usta öğreticilerin büyük bir kısmı lise mezunudur.

c. Ücretli usta öğreticilerin büyük çoğunluğu kadın el sanatları konusunda öğreticilik görevi yapmaktadır.

d. Ücretli usta öğreticilerin büyük bir kısmı 1-10 yıllık bir süredir Halk eğitimi Merkezlerinde görev yapmaktadır.

e. Ücretli usta öğreticilerin büyük çoğunluğunun, branşı konusunda hizmet içi eğitime katılmış olma olasılığı, halk eğitimi konusunda bir hizmet içi eğitime katılmış olma olasılığından daha yüksektir.

f. Tipik bir ücretli usta öğretici, Bayan, lise mezunu, kadın el sanatlarının birinde yeterliği bulunan, 1-10 yıllık bir süredir Halk eğitimi Merkezlerinde görev yapan, branşı konusunda hizmet içi eğitime katılmış olma olasılığı, halk eğitimi konusunda bir hizmet içi eğitime katılmış olma olasılığından yüksek olan bir öğretici olarak tanımlanabilir.

g. Ücretli usta öğreticilerin, hizmet yıllarının fazla olması, ücretli usta öğreticiliğin gelir getiren bir meslek haline geldiğinin göstergesidir.

h. Halk Eğitimi Merkezi Müdürlerinin tamamı, halk eğitimi alanında temelden yetişmemiş kişilerden olup, eğitim sisteminin diğer alanlarından halk eğitimi alanına geçiş yapmışlardır.

i. Rehber öğretmenlerin büyük bir bölümü, halk eğitimi alanında temelden yetişmiş ve büyük oranda hizmetlerini bu alanda sürdürmüşlerdir.

2. Ücretli usta öğreticilerin yeterlilik düzeylerine ilişkin grupların vermiş oldukları cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

a. Rehber öğretmen ve müdürler, ücretli usta öğreticileri yetersiz görmemekte fakat, ücretli usta öğreticilerin kendilerini gördükleri kadar yeterli görmemektedirler.

b. Ücretli usta öğreticiler kendilerini yetişkinlerin eğitimi ile ilgili tüm yeterlik alanlarında oldukça yeterli görmektedirler.

c. Ücretli usta öğreticilerin büyük kısmı, halk eğitimi ile ilgili kavramlar hakkında yeterli bilgi birikimine sahip gözükmemektedirler.

3. Ücretli usta öğreticilerin, Halk Eğitimi Merkezlerindeki eğitisel uygulamalarını ve kendilerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının değerlendirmeleri de şöyledir.

a. Ücretli usta öğreticilerin iş ortamında, kişisel özellikleri açısından kendilerini oldukça başarılı görmeleri, iş ortamında ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştıklarının göstergesidir.

b. Ücretli usta öğreticiler, geleneksel öğretim anlayışı nedeni ile öz-yönelimli öğrenmeyi önemsememektedirler.

c. Ücretli usta öğreticilerin büyük kısmı, okul eğitiminde olduğu gibi, öğretmen merkezli, kurallara dayanan bir disiplin anlayışına sahiptir.

d. Ücretli usta öğreticilerin, anlatım, gösteri ve soru-cevap yöntemleri dışındaki diğer yöntemlerin daha az kullanılması, öğreticilerin yöntem ve teknikler açısından yeterli bilgiye sahip olmadıklarının göstergesidir.

e. Ücretli usta öğreticilerin tamamına yakını, yetişkinlerin eğitimi konusundaki yeterliliklerini geliştirmeye yönelik halk eğitimi ihtiyacı hissetmektedirler.

ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçlarına göre uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik olarak aşağıdaki öneriler yapılabilir.

Uygulama İçin Öneriler;

Usta öğreticilik, bir meslek gibi algılanmaktan çıkarılmalı, yerine ücretli-yarı zamanlı ve ücretsiz-yarı zamanlı gönüllü öğreticilik ilkesine dayalı, ihtiyaçları ön plana çıkaracak yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Halk Eğitimi Merkezleri bünyesinde yapılacak eğitim etkinliklerinde görev alacak öğreticiler halk eğitimi ilgili temel kavramları içeren hizmet içi eğitim programlarına tabi tutulmalıdır.

Halk Eğitimi Merkezleri, bölgesinde yapılacak eğitim çalışmaları titiz ve gerçekçi ihtiyaç saptama çalışmalarına göre plânlamalıdır.

Halk Eğitimi Merkezleri bünyesinde düzenlenen yetişkin eğitimi etkinliklerinde geleneksel öğretim anlayışı değil, öz-yönelimli öğrenme ön plana çıkarılmalıdır.

Halk Eğitimi Merkezlerinde görev yapan rehber öğretmenlerin rehberlik hizmetlerinin sadece mesleki rehberlikle sınırlı kalmayıp, yetişkinlere yönelik kişisel rehberlik hizmetleri de verilebilmesi sağlanmalıdır.

Halk Eğitimi Merkezi müdürlüklerine, müdür yardımcılıklarına ve rehber öğretmenliğine, üniversitelerin Halk Eğitimi lisans ve lisansüstü bölümlerinde öğrenim görmüş kişilerin atanması, kurumların halk eğitimi ilke ve yöntemlerine göre çalışması için gereklidir.

Bu araştırma sonuçlarına göre; ülkemizde yetişkin eğitimi uygulamalarını yürüten personelin yetişkin eğitimi yeterliklerini geliştirmeye yönelik bir model geliştirme çalışması ve pilot uygulamasının yapılması gerekir.

Araştırma Önerisi

1. Halk Eğitimi Merkezi müdürlerinin ve rehber öğretmenlerin yetişkin eğitimi yeterliklerinin yanı sıra meslek ahlakı ve iş doyumunun ne düzeyde olduğunun belirlenmesine yönelik bir araştırma yapılması, Ülkemiz yetişkin eğitimi sistemine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

AKÇAY, Cengiz (2000) "Yaygın Eğitime Öğretmen Yetiştirme", **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Sayı: 267, Ankara:

AYHAN, Serap (1988) "**Halk Eğitiminde Katılma:Ankarada'ki Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılanların Demografik Özellikleri, Katılmalarını Güdüleyen Etmenler ve Programa İlişkin Görüşleri**", A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara

BEDER, Hal, - CORREA, Natalino (1988) "Yetişkinleri Eğiten Androgojik Öğretmenlerin Katılıma Etkisi ve Öğrencilerinin Değerlendirilmesi", **Adult Education Quarterly**, Bölüm: 38, Sayı: 2

BOZ, Hayat (1988) "Ankara İli Halk Eğitim Merkezi Öğretmenlerinin Yetişme, Yönetim, Çalışma Koşullarına İlişkin Sorunları", **Eğitim ve Bilim Dergisi**, Sayı: 70, cilt: 12, Ankara

BÜLBÜL, Sudi (1987) "Halk Eğitimcilerinin Yetiştirilmesinde Üniversitelerin Yeri ve Önemi." **H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi** Sayı: 1-2 Ankara

CELEP, Cevat (1995) "**Halk Eğitimi Kavramları (İlkeler, Yöntemler, Teknikler)**", PEGEM Yayınları, Ankara

ÇETİN, Şaban(1997) "**Ankara İli Merkez İlçelerindeki Halk Eğitim Merkezlerinde Görevli Eğitici Personelin (Öğretmenlerin) Yetişkin Eğitimcisi Olarak Eğitim İhtiyaçlarının Saptanması**", G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

DUMAN, Ahmet (2000) "**Yetişkinler Eğitimi**", Ütopya Yayınları, Ankara

DUMAN, Tayyip (1996) "Türkiye'de Yaygın Eğitim ve Eğitici Personel Yetiştirme Sorunu", **Millî Eğitim Dergisi**, Sayı: 7-9, Cilt: 135, Ankara

GERAY, Cevat (1978) "**Halk Eğitimi**" A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara

GÜNEŞ, Firdevs (1996) "**Yetişkin Eğitimi**" Ocak yayınları, Ankara

_____ 1991 "Avrupa ve Türkiye'de Halk Eğitimcilerinin Yetiştirilmeleri ve Statüleri" **Buca Eğitim Fakültesi Yayını** İzmir.

_____ 1988 "**Halk Eğitimcilerinin Yetiştirilmesi ve İstihdamı**" (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara.

KNOWLES, Malcolm (1996.) "**Yetişkin Öğrenenler: Göz Ardı Edilen Bir Kesim**" (Çeviren: Serap AYHAN), A.Ü. yayınları, Ankara

_____ (1993) "Androgoji: Yetişkinlerde Öğrenme Konusunda Yeni Bir Teknoloji". (Çeviren: Serap AYHAN), **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi** Cilt: 22, Sayı: 2, Ankara:

LOWE, John (1985) "**Dünyada Yetişkin Eğitimine Toplu Bakış**" (Çeviren Turhan OĞUZKAN), UNESCO Yayınları, Ankara

M.E.B. (1993) "**Çıraklık ve Halk Eğitimi Merkezleri İstatistikî Bilgiler**" Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara

M.E.B. 1993/48 Sayılı Genelgesi.

M.E.B. 1993/54 Sayılı Genelgesi.

M.E.B. 1994/62 Sayılı Genelgesi.

M.E.B. Sayısal Veriler- 2000.

MİSER, Rıfat (1999.) "**Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması**" Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara

OKÇABOL, Rıfat (1994) "**Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi**" Der Yayınları, İstanbul

TEKİN, Meral (1988.) **Ankara İlinde Yetişkinleri Örgün Yetişkin Eğitimi Programlarına Katılmaya Güdüleyen Etmenler ve Yetişkinlerin Katılmada Karşılaştıkları Güçlükler,** A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara:

T.C. Resmî Gazete, **Meslek Kursları Yönetmeliği** (06.11.1986 tarih ve 19273 sayılı), Ankara.

TÖKÜ, .Serap.(1985). "**Türkiye'de Yaygın Eğitim Programlarının Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar**" A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

WARREN, Clay (1989) "Androgoji ve N.F.S. Grundtving, Kritik Bir Bağlantı" **Adult Education Quarterly**, Bölüm: 39, Sayı: 4,

YILDIRIM, Muhittin (1996) "**Usta Öğreticinin El Kitabı**" Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara

M.E,B (1996) "**Yaygın Eğitim ve Halk Eğitim Merkezlerindeki Uygulamalar**" Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara

ZENCİRCİ, İsmail (1992) "**Halk Eğitimi Merkezlerinde Çalışan Usta Öğreticilerin Karşılaştıkları Sorunlar**", A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

EKLER

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.08.0.EGD.0.33.05.00-310-11.1/1650 16../04/1998

KONU : Yüksek lisans öğrencisi
Deniz YAYLA'nın
araştırma önerisi.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
(Halk Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığı)

İLGİ : Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Deniz YAYLA'nın 29.12.1997 tarihli dilekçesi.

İlgi dilekçe eki, Enstitünüz Halk Eğitimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Deniz YAYLA'nın, Prof.Dr.Serap AYHAN'ın danışmanlığında hazırlamış olduğu "**Halk Eğitim Merkezlerinde Görev Yapmakta Olan Ücretli Usta Öğreticilerin, Yeterliklerinin Değerlendirilmesi**" konulu Yüksek Lisans Tez Önerisi Dairemizce incelenmiş ve desteklenmesi uygun bulunmuştur.

Ek-1'de gönderilen protokolün araştırmacı tarafından imzalanarak anketler ile birlikte Dairemize gönderilmesi halinde, anketlerin alana gönderilmesi sağlanabilecektir.

Ayrıca, destek verilen araştırmalarla ilgili olarak adı geçen araştırmacı tarafından, protokol gereği hazırlanmış olan ve Ek-2'de gönderilen "Destek Araştırmaları Gelişim Raporu" formunun her iki ayda bir doldurarak, bağlı bulunduğu Bölüm Başkanlığı aracılığı ile Dairemize gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

16/04

Dr.Yurdanur ATLIOĞLU
Bakan a.
Daire Başkanı

EKLER :
EK- 1 Protokol (1 adet- 2 sayfa)
EK- 2 Destek Araştırmaları Gelişim
Raporu Örneği (1 adet- 1 sayfa)

Arş. : S. TOP 14/04/98
Şb.Md.V. : M. AY
Bşk.Yrd. : L. YILMAZ 14.04

MEB. EARGED Başkanlığı, GMK Bulvarı, No: 109, 06570 MaltepeANKARA
TEL: 230 36 44, 231 69 60/ 138, 140, 143, 145 FAX: 0312- 231 62 05

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.08.0.EGD.0.33.05.00-311/ 1924 01./052000

KONU : Anket Uygulaması.

DOSYA

Dairemizce uygulamaya konulan "Destek Araştırmaları Programı" çerçevesinde, Bakanlığımızın ihtiyaç duyduğu alanlarda Üniversitelerle ortak eğitim araştırmaları yapılmaktadır.

Bu araştırmalardan birisi de Dairemiz Ankara Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştirilmekte olan **"Halk Eğitim Merkezlerinde Görev Yapmakta Olan Usta Öğreticilerin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi"** konulu araştırmadır.

Ücretli usta öğreticilerin yeterlilik düzeylerinin geliştirilebilmesine katkıda bulunmak amacı ile bu araştırmada merkez ilçe halk eğitim merkezlerinde görev yapan merkez müdürleri, rehber öğretmenlere ve ücretli usta öğreticilerin görüşleri büyük önem taşımaktadır.

Ekte gönderilen anket formlarının iliniz merkez ilçe halk eğitim merkezlerinde görev yapan merkez müdürü, rehber öğretmen ve ücretli usta öğreticileri tarafından doldurularak 23 Haziran 2000 tarihine kadar dairemiz adresine gönderilmesini rica ederim.

01/06

Dr.Yurdanur ATLIOĞLU
Bakan a.
Daire Başkanı

EKLER:
EK-1 : Halk eğitim merkez müdürü anketi (126 adet 4 sayfa)
EK-2 : Rehber öğretmen anketi (85 adet 4 sayfa)
EK-3 : Ücretli usta öğreticisi anketi (1254 adet 5 sayfa)

DAĞITIM :

81 İl Valiliğine

Memur : E.ÜNAL
Şb.Md. : M.BOZAN 01/06
Bşk.Yrd. : L.YILMAZ 01.06

GMK Bulvarı No : 109 Tel : 230 36 44/140 E-posta :earged@meb.gov.tr
Maltepe/ANKARA Fax: 231 62 05 int.adresi :www.meb.gov.tr.

TC
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE GÖREV YAPMAKTA OLAN ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETERLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.

Form-I

ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİ ANKETİ

(Bu Araştırma Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Dairesi Başkanlığınca Desteklenmektedir)

ANKARA-2000

Sayın Ücretli Usta Öğretici,

Bu araştırmanın amacı; Halk Eğitimi Merkezlerinde yetişkinlerin eğitimi için çaba gösteren sizlerin, yetişkin eğitimi alanındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan gelişme ihtiyaçlarınızı anlamaktır. Sizlerin kendinizi değerlendirmenize ve gözlemlerinize dayanarak bunu belirlemek, ülkemizde yetişkin eğitimcilerin ve yetişkin eğitimi hizmetlerinin etkinleşmesine kendi çapında bir katkı yapacaktır.

Belirtilen bu amaca yönelik olarak düzenlenen aşağıdaki anket, beş bölümde toplam 52 ifadeyi içermektedir. Her ifadeye katılma düzeyinizi belirtmek için lütfen Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok, Fikrim Yok seçeneklerinden sizin için uygun olan birini işaretleyiniz. Vereceğiniz cevaplar tamamen bu araştırmanın amaçları için kullanılacak olup başka hiçbir kişi ya da kuruluşla paylaşılmayacaktır. Anket üzerine adınızı yazmanıza gerek yoktur.

İçtenlikle vereceğiniz cevaplarla bu araştırmaya yapacağınız katkı için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Deniz YAYLA
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Halk Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

MEB-EARGED Başkanlığı GMK Bulvarı No: 109/5 Maltepe 06570 ANKARA
Tel: 0 312 230 36 44 / 140 Fax: 0 312 231 62 05 E-Posta: earged@meb.gov.tr.

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE ÇALIŞAN ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETİŞKİN EĞİTİMCİSİ/ YETİŞTİRİCİ ROLÜ İÇİN ÖZ YETERLİK DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ

A- KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz
   a) Bay b) Bayan

2. Meslekte kaçıncı yılınız ?
   a) 1-5 yıl b) 6-10 yıl c) 11-15 yıl d) 16-20 yıl e) 21 yıl ve üzeri

3. Branşınız? ....

4. Öğrenim durumunuz?
   a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise
   d) Yüksekokul–Üniversite e) Yüksek lisans, Doktora

5. Yetişkinlerin eğitsel özellikleri konusunda herhangi bir hizmet içi eğitim programına katıldınız mı?
   a) Evet b) Hayır

6. Branşınızla / alanınızla ilgili olarak herhangi bir hizmet içi eğitim programına katıldınız mı?
   a) Evet b) Hayır

Halk eğitimi merkezlerinde görev yapmakta olan bir ücretli usta öğretici olarak, yeterliliklerinizi aşağıdaki kriterler açısından değerlendiriniz?

B. BİR YETİŞKİN ÖĞRETİCİSİ OLARAK; İŞ ORTAMINDA, KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNİZ AÇISINDAN KENDİNİZİ DEĞERLENDİRİNİZ?	Sahip Olma Dereceleri					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Giyim ve kuşamıma dikkat etme düzeyim						
2. İşim ile ilgili yeni fikirler üretebilme düzeyim						
3. Soğukkanlı ve sabırlı olabilme düzeyim						
4. Kursiyerlere örnek olabilme düzeyim						
5. Sevinçleri, üzüntüleri kursiyerlerle paylaşabilme düzeyim						
6 Kursiyerlerin sorunları ile ilgilenebilme düzeyim						
7 Yetişkin öğrenenlerle ilişkilerimde tarafsız ve objektif olabilme düzeyim						

C- BİR YETİŞKİN ÖĞRETİCİSİ OLARAK; ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNİ PLANLAMA VE UYGULAMA AÇISINDAN KENDİNİZİ DEĞERLENDİRİNİZ	Sahip Olma Dereceleri					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları bilme düzeyim						
2. Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları bilme düzeyim						
3 Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme düzeyim						
4 Çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları bilme düzeyim						
5 Çevrenin (Aile, iş, akraba, mahalle) yetişkin kursiyerler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirip, bunları gerektiğinde yapıcı bir biçimde yönlendirebilme düzeyim						
6. Yetişkinlerde öğrenme kuramlarını bilme düzeyim						
7 Yetişkin kursiyerlerin öğrenmelerini kolaylaştırabilme düzeyim						

D- BİR YETİŞKİN ÖĞRETİCİSİ OLARAK; ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNİ PLANLAMA VE UYGULAMA AÇISINDAN KENDİNİZİ DEĞERLENDİRİNİZ	Sahip Olma Dereceleri					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Ders planını, yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme düzeyim						
2. Öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme düzeyim						
3. Karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortam sağlayabilme düzeyim						
4. Yetişkin kursiyerlerle sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişimi sağlayabilme düzeyim						
5. Yetişkin kursiyerleri öğrenmeye motive edebilme düzeyim.						
6. Öğrenme etkinliklerini planlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin kursiyerlerin katılımlarını sağlayabilme düzeyim						

E- BİR YETİŞKİN ÖĞRETİCİSİ OLARAK; ÖĞRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN YÖNTEM, TEKNİK VE MATERYALLERİN SEÇİMİ AÇISINDAN, KENDİNİZİ DEĞERLENDİRİNİZ	Sahip Olma Dereceleri					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve kullanabilme düzeyim						
2. Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenebilmesi için, öğretim araç-gereçlerini kullanabilme düzeyim						
3. Yeni durumlara uygun düşecek yeni teknikler bulabilme düzeyim						
4. Değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme düzeyim						

F. BİR YETİŞKİN ÖĞRETİCİSİ OLARAK, GÖZLEMLERİNİZE DAYANARAK; YETİŞKİNLERİN ÖĞRENME SÜRECİNDE AŞAĞIDAKİ ETMENLERİN ÖNEM DERECESİNİ BELİRTİNİZ?	Önem Derecesi					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Kursun, kursiyerlerin varolan bir ihtiyaçlarını karşılama düzeyi						
2. Oturma düzeninin "o" ya da "u" biçiminde olması						
3. Öğrenme etkinliklerinde kursiyerlerin deneyimlerinden yararlanılma düzeyi						
4. Öğreticinin kursiyerlerin başarılı olacağına ilişkin olumlu düşünceye sahip olması						
5. Kurs içinde kursiyerler arasındaki iletişimin rahat ve serbest olması						
6. Kursiyerlerin zihinsel kapasiteleri						
7. Konunun, tekrarlara yer verilerek düzenli bir biçimde sunulması						
8. Kursiyerlerin kendi kendilerine öğrenebilecekleri kitap, film, kişi vb. kaynaklara erişebilmeleri						
9. Öğreticinin kursiyerlerin konuşmalarını dikkatle dinlemesi						
10. Kursiyerlerin, bir öğrenme konusunun diğer konularla ilişkisini ve yararını anlamasının sağlanması						
11. Devamsızlığın ve geç gelmelerin önlenmesi						
12. Kursiyerleri tecrübelerini, görüşlerini açıklamaya özendirilmesi						
13. Kursta disiplinin sağlanabilmesi						

G BİR YETİŞKİN ÖĞRETİCİSİ OLARAK, GÖZLEMLERİNİZE DAYANARAK AŞAĞIDAKİ YÖNTEM ve TEKNİKLERİN YETİŞKİNLERİN ÖĞRENME SÜRECİNDE KULLANILMA SIKLIĞINI BELİRTİNİZ	Kullanılma Sıklığı					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Anlatım yöntemi						
2. Nominal Grup Tekniği						
3 Demostrasyon (gösteri) yöntemi						
4. Alan gezisi yöntemi						
5. Grup tartışması yöntemi						
6. Soru-cevap yöntemi						
7. Rol oynama						
8. Problem çözme yöntemi						
9. Örnek olay yöntemi						

H. BİR YETİŞKİN ÖĞRETİCİSİ OLARAK AŞAĞIDAKİ KONULARDA, NE DÜZEYDE HİZMET İÇİ EĞİTİM İHTİYACI HİSSEDİYORSUNUZ?	İhtiyaç Hissetme Dereceleri					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Yetişkin eğitimi yöntem ve teknikleri						
2. Ölçme değerlendirme						
3. Grubun öğrenme sürecindeki etkisi						
4. Yetişkinlerin özellikleri ve bu özelliklerin eğitim sürecine yansıması						
5. Yetişkin eğitimi ilkeleri						
6. Branşınızla ilgili konular						

Konu ile ilgili olarak eklemek istedikleriniz varsa lütfen belirtiniz

.....

.....

.....

.....

.....

Anket Bitmiştir. Teşekkür ederim.

TC
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE GÖREV YAPMAKTA OLAN ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN YETERLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.

Form-2

HALK EĞİTİM MERKEZİ MÜDÜRLERİ/REHBER ÖĞRETMEN ANKETİ

(Bu Araştırma Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Dairesi Başkanlığınca Desteklenmektedir)

ANKARA-2000

Sayın, ***Rehber Öğretmen / Halk Eğitimi Merkezi Müdürü***

Bu araştırmanın amacı; Halk Eğitimi Merkezlerinde yetişkinlerin eğitimi için çaba gösteren usta öğreticilerin yetişkin eğitimi alanındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan gelişme ihtiyaçlarını anlamaktır. Sizlerin usta öğreticileri değerlendirmenize ve gözlemlerinize dayanarak bunu belirlemek, ülkemizde yetişkin eğitimcilerin ve yetişkin eğitimi hizmetlerinin etkinleşmesine kendi çapında bir katkı yapacaktır.

Belirtilen bu amaca yönelik olarak düzenlenen aşağıdaki anket, beş bölümde toplam 52 ifadeyi içermektedir. Her ifadeye katılma düzeyinizi belirtmek için lütfen Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok, Fikrim Yok seçeneklerinden sizin için uygun olan birini işaretleyiniz. Vereceğiniz cevaplar tamamen bu araştırmanın amaçları için kullanılacak olup başka hiçbir kişi ya da kuruluşla paylaşılmayacaktır. Anket üzerine adınızı yazmanıza gerek yoktur.

İçtenlikle vereceğiniz cevaplarla bu araştırmaya yapacağınız katkı için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Deniz YAYLA
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Halk Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

MEB-EARGED Başkanlığı GMK Bulvarı No: 109/5 Maltepe 06570 ANKARA
Tel: 0 312 230 36 44 / 140 Fax: 0 312 231 62 05 E-Posta: earged@meb.gov.tr.

HALK EĞİTİMİ MERKEZ MÜDÜRLERİ VE REHBER ÖĞRETMENLER İÇİN YETİŞKİN EĞİTİMCİSİ/ YETİŞTİRİCİ ROLÜ YETERLİK DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ

A- KİŞİSEL BİLGİLER

1. Göreviniz?

   a) Müdür **b)** Rehber Öğretmen

2. Meslekte kaçıncı yılınız?

   a) 1-5 yıl **b)** 6-10 yıl **c)** 11-15 yıl **d)** 16-20 yıl **e)** 21 yıl ve üzeri

3. Yetişkin eğitimi kurumlarında kaçıncı yılınız?

   a) 1-5 yıl **b)** 6-10 yıl **c)** 11-15 yıl **d)** 16- 20 yıl **e)** 21 yıl ve üzeri

Yetişkin eğitimi kurumlarında görev yapmakta olan bir yönetici / Rehber öğretmen olarak, Halk eğitimi merkezlerinde görev yapan ücretli usta öğreticilerin yeterliliklerini aşağıdaki kriterler açısından değerlendiriniz?

B. <u>SİZCE, ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN</u>: YETİŞKİNLERİN ÖĞRENME ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN, DÜZEYLERİ	**Sahip Olma Dereceleri**					
	Hiç	**Az**	**Orta**	**Çok**	**Pek Çok**	**Fikrim yok**
1. Yetişkin kursiyerlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdüleri ile ilgili kavramları bilme düzeyleri						
2. Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kavramları bilme düzeyleri						
3. Yetişkin kursiyerlerin öğrenmeleri ile ilgili kaynaklara ulaşabilme düzeyleri						
4. Çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkları bilme düzeyleri						
5. Çevrenin (Aile, iş, akraba, mahalle) yetişkin kursiyerler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirip, bunları gerektiğinde yapıcı bir biçimde yönlendirebilme düzeyleri						
6. Yetişkinlere ilişkin öğrenme kuramlarını bilme düzeyleri						
7. Yetişkin kursiyerlerin öğrenmelerini kolaylaştırabilme düzeyleri						

C- SİZCE, ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN: ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNİ PLANLAMA VE UYGULAMA AÇISINDAN, DÜZEYLERİ	Sahip Olma Dereceleri					
	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Ders planını, yetişkinlerin istek ve beklentileri doğrultusunda esnetebilme düzeyleri						
2. Öğrenme sırasında yetişkinlerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme düzeyleri						
3. Karşılıklı saygı, güven, açıklık ve dayanışma içeren bir psikolojik ortam sağlayabilme düzeyleri						
4. Yetişkin kursiyerlerle sıcak, duyarlı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir iletişimi sağlayabilme düzeyleri						
5. Yetişkin kursiyerleri öğrenmeye motive edebilme düzeyleri						
6. Öğrenme etkinliklerini plânlamaya, yürütmeye ve değerlendirmeye yetişkin kursiyerlerin katılımlarını sağlayabilme düzeyleri						

	Sahip Olma Dereceleri					
). SİZCE, ÜCRETLİ USTA ÖĞRETİCİLERİN: ÖĞRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN YÖNTEM, TEKNİK VE MATERYALLERİN SEÇİMİ AÇISINDAN, DÜZEYLERİ	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok	Fikrim yok
1. Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenmesi için öğretim yöntem ve tekniklerini seçme ve kullanabilme düzeyleri						
2. Yetişkin kursiyerlerin etkin biçimde öğrenebilmesi için, öğretim araç-gereçlerini kullanabilme düzeyleri						
3. Yeni durumlara uygun düşecek yeni teknikler bulabilme düzeyleri						
4. Değerlendirme için uygun araç ve yöntemleri oluşturabilme düzeyleri						

Konu ile ilgili olarak eklemek istediklerinizi varsa lütfen belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

Anket Bitmiştir. Teşekkür ederim.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ